

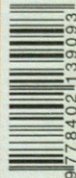
Patxi Zubizarreta: "Euskal Herrian bizi daiteke idazle izatetik"

ARGIA

E u s k a l H e r r i k o A s t e k a r i a

01739

Gizarte soldata eske

MUNDU ABERATSEKO POBREAK

Josu Bergara

"EAJ erradikalizatu dela? Ezin du erdialderago egon"

ARGIAren Eskaintzak

Kultura merkeago erosiz, Euskal Herriko Astekaria sendotu

Aukera Berezia Zuretzat

Txisteeekin gozatzeko

TXORAKIKERIAK 2

**Kike Amonarrizen
eskutik, bigarren
bilduma**

Berria!

Txorakikeriak I, lehenengo bilduma arrakastatsuen ondoren, tolosarrak txisteen munduan euskarak duen tradizio luze eta aberatsari segida emanez, irribarrea eta algara ezinbestean eragingo dizun bigarren bilduma zital hau eskaintzen dizu.

Eskura ezazu!

~~**Kaleko Prezioa
2.000 pta**~~

**ARGIAko Prezioa
1.500 pta.**

Bidalketa gasturik gabe etxean jasoko duzu

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15, 20160 LASARTE-ORIA Tel.: 943 37 15 45 • FAXA: 943 36 10 48 / 37 34 03
e-posta: denda@argia.com • www.argia.com

ESKAERA: IZEN-DEITURAK _____

KALEA _____

ZBKIA _____

SOLAIRUA _____

HERRIA _____

TFNOA _____

POSTA KODEA _____

HERRIALDEA _____

HARPIDETZA ZENBAKIA _____

PRODUKTUA

KOPURUA

PREZIOA (ALEKO)

GUZTIRA

Txorakikeriak 2

☐ **TRANSFERENTZIA:** Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 14 - 0360048647 • Eskaera datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da

☐ **KONTUA:** TITULARRAREN IZEN ABIZENAK _____

N.A.F. / I.F.K. _____

KONTU KORPONTEA / IRPETA _____

Entitatea _____

Sukurtsala _____

K.D. _____

Kontu zenbakia _____

Argazkia: Alberto Elozegi
Diseinua: Aitzol Goikoetxea

■ Josu Bergara: «EAJ erradikalizatu dela? Ezin du erdialderago egon»

9

■ Pobreentzako soldata eske gizarte aberatsean

12

■ Patxi Zubizarreta: «Hemen bizi daiteke idazle izatetik»

23

■ H. Cano: «Nire obsesioak nahitaez azaltzen dira»

30

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. Asisko Urmeneta 4

Irakurleak mintzo 5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa 6

Elkarriketa: Josu Bergara.

Mikel Asurmendi 9

EKONOMIA

Pobreentzako soldata eske gizarte aberatsean.

Daniel Udalaiz 12

EUSKARA

UEMAren urte amaierako festa eta aldarria.

Amaia Olano 18

GIZARTEA

«El Periodico de Alava»: Gasteizko bigarren

egunkaria. Ruben Sanchez 20

Elkarriketa: Patxi Zubizarreta.

Iker Estala 23

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak 28

Elkarriketa: Harkaitz Cano.

Peru C. Saban 30

«Gure Mendea»: Arantzazu 1968: H.

Iñigo Aranbarri 32

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak 36

Agenda 39

Irrati-Telebista. Beñat Doxandabaratz 40

Bizia 43

Ihesi 45

Denborapasak 48

IRITZIAK

Politika: Pello Urzelai 8

Kultura: Joxepa Madariaga 34

Azkena: Pello Zubiria 50

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura eta Euskara Departamendua

Argitarapen honen editoreko laguntzale:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

egin Kontu

GAUR...
O DONOSTIAN

PP ♥ PSOE

...kontuak
eginik,
elkarrekin
hobe gurela
ohartu ginen
... Nafarroan
bezala funtsean...
... eta hala zen hasi
gure istorioa...

AR
XAM

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
 Baleren Bakaikoa.
Erredakzioa: Nagore Irazustabarrena,
 Onintza Irureta, Xabier Letona, Eriz
 Zapiain.
Maketazioa: Berdaitz Goia.
Grafismoa: Aitzol Goikoetxea.
Administrazioa: Marijo Aierza.
Harpidetzak: Olatz Korta, Edurne
 Urruzmendi.
Hedapena: Ixabel Bereziartua.
Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña
 Soraluze, Bego Zuza.
Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160
 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45.
 Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/
 943 36 10 48 (komertziala).
IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122
 Urruña. Tel.: 559 47 60 00.
 Faxa: 559 47 60 01.
NAFARROA: Gazteluko Plaza 44, 3.
 eskuina. 31001 Iruñea.
 Tel.: 948 22 22 85.
POSTA ELEKTRONIKOA:
 Erredakzioa: kazeta@argia.com
 Komertziala: komertzial@argia.com
WEB ORRIALDEA
 www.argia.com
LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.
INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Harpidetzak sariak:

Hego Euskal Herria...15.600 pta./93,76 euro
 Iparr Euskal Herria...746 lib./113,73 euro
 Espainia...15.600 pta./93,76 euro
 Beste atzerriak...20.100 pta./120,8 euro
 Airez...31.450 pta./189,02 euro

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Ametzagaina Taldeko partaidea da

Zibereuskalherria

Une honetan Euskal Herria digitalaren proiektua hedatzeko lanean ari gara. Elkarre, internauta eta interesatu guztiak animatu nahi genituzke kulturaren, hausnarketaren, adierazpen askatasunaren eta partizipazioaren Zibereuskalherria, benetako Euskal Herria anulatuta gabe berau lagunduko duen nazio birtuala, sortzera eta proiektu honetan parte hartzera. Zuen kolaborazioa ezinbestekoa da proiektu honen hastapenetan, eta bide batez ARGIA eta bere kazetari euren esperientzia luzearekin eta euskal kultura eta euskararekin duten konpromisoarekin parte hartzeko gonbidapena luzatu nahi diegu. Durangoko Azokarako gai hauen inguruko inkesta bat aurkeztu nahi dugu, baina «Euskal Herria Digital 1.1» liburuaren edota proiektuaren inguruko irizki eta iradokizunak bidali eta Euskal Herria Digitalen parte hartu nahi dutenek, helbide elektronikoa hauetara zuzen daitezke:

inaki@eusnet.org
 zuzen@pangea.org
 andonia@masbytes.es
 Agur bero bat guztioi. Ziberespezioko gure baserri birtualean ikusiko dugu elkar.

ANDONI ALONSO

IÑAKI ARZOS

(«Euskal Herria Digital 1.1» liburuaren egileak)

Juaristi berriro erasotzen

Irailan, «El Correo»ko elkarriketa batean Jon Juaristi aurkeztzen zuten bere azken liburua «Sacra Nemesis» ezagutzera emateko. Bertan, Juaristiren arabera, euskal nazionalismoaren azken 30 urteak errepasatzen ditu. Nik, jakitun izanik «sobera besarkatzen duenak gutti hartzen duela» Juaristiren hitza bakarrik kontuan hartuko dut.

Diona berriro irakurtzean, ez dakit behingoz gatazkaren irtenbidea nahi duen edo betiko moduan interesa daukan frankotiratzaile bezala segitzeko, berriki gertatu diren gorabeheren kontra Yanke, Calleja, Savater eta beste batzuekin ba-

tera, Espainia handi baten alde, bere barne antolakuntzan botere faktiko bihurturik.

Argi dagoena da, nahiz eta intelektual demokrata izatearenak aureola eta patina eduki, ez direla oso aske, zeren eta beti beraien kritiken eta amorruren helburua berbera baita, euskal nazionalismoa alegia.

Juaristi jaunarentzat, adibidez, Telesforo Monzon mirestua Behe Paleolitoaren Aitorren seme euskalduna besterik ez zen izan. Berari, Juaristiri noski, handigoiez beteriko lagunak ez zaizkio atsegin, berak sekulan ez du ezer arriskatu, kontuan izanik daukan maila sendoa ongi zaindu eta babestu behar duela. Telesfororen handitasuna izango balu (askotan etsaiek ere onartuta) hitz egin lezake, eta ez bakarrik aipu laidogarriak egotzi.

Txabi Etxebarrieta, ordea, gazte idealista lez aurkeztzen du —ez du aurkitzen erraz aukera honetan irainaren bidea— bere bizitza aberriari erabat lotu zitzaiola ahaztuz.

Liburu honetan mamuekin jokatzeko duela baieztatzen du. Nik uste dut mamu horiek berarenak direla eta haiekin birdoitze gogorak egin behar dituela bere diskurtsoa egokitzeke.

Badaezpada, apropos erraten du, bera ondoz ondo arantatzen, nazionalista iraultzaile, nazionalista demokratiko, troskista, eurokomunista eta sozialdemokrata izan dela. Espainiar nazionalista sutsua dela esatea falta zaio. Garai hauetan baina, zaila izaten da hori aitortzea. Bera ere hori ezkatatu guran dabil.

Juaristiren ustez astero aldatu beharko genituzke gure ideiak, baina ematen du ez duela kontuan hartzen haren obsesio errepikakor eta mugiezina euskal nazionalismoaren aurka. Horretan ez dago ezer aldatzerik? Harrigarria!

Bere burua onestotzat jotzen du, baina nire aburuz besteek juzkatu beharko lukete, ezta? Beraren etsaiek astoak bailiran hartzen ditu. Ez daki bere buruari, oster, dudarik gabeko harrokeriaren usaina dariola? Jakina, ez da honen erantzule bakarra, sukar barezin horretan goratu dutenek ere badaukate zer ikusi handia.

**TOMAS ANGEL GONZALEZ
 ZORROTZA (BILBO)**

Hiruko Txikian

GONZALEZ LAZTUPEAN

Estatuaren estalpe beroan egositako euskal militantziaren aurkakako sarraskiaren adierazgarri, abenduaren hamahiruan epaituko dituzte espainol mertzenari zenbait, kizuz desagerarazi nahi izan zituzten Joxi eta Joxanen bahiketak, tortura basatiak eta erailketak direla eta. Heriotza zuten esperantza bakarra, dio Javier Gómez de Liaño epaileak sumarioaren sintesi bilketan. Eta saritzat bizi guzirik aberastu ziren Galindo, Elgorriaga, Vera, Bayo, Dorado, Vaquero eta Argotek egin beharko diote aurre sarraskiari, agintari

zuzenak libre dabilzan bitartean. Menderatu ezin litezkeenak garbitu eta gainerakoak erosi. Horra Espainiako sozialisten Estatu demokratikoaren estrategia, ustelkeria ohiko metodotzat erakarri zuena. Eta kultura politiko horrek saioean irauten du, hainbaten artean Gerrestarenak frogatzen duen bezalaxe. Izan ere, aidanean gutxi batzuk izango baitira agerian, gehiengoa eta bereziki lepalodi lepalazalenak, hobendun gizenak dozier guzietarik at baitaude Estatu beraren eusle eta atxikitzaile.

JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

EZKERRALDEA

Babcock Wilcox eta La Navaleko langileak mobilizazio bateratuak egingen ari dira lanpostuak ez galtzeko. Enpresa hauen egoerak, euskal gizarte guztia inplikatu beharko luketen arazo sozial eta politikoak sortzen ditu. Ez dira bakarrik zuzeneko 4.000 lanpostu duten enpresak. Zeharkako 12.000 lanpostu baino gehiago sortzen dituzten bi enpresa nagusi dira. Azken urteetan eginiko birmoldaketek deprimitutako Ibar Ezkerra eta Mehatzaldean kokatutako bi enpresa estrategiko dira. Sektore publikoko enpresak dira, egun Espainiako Gobernuaren esku. Enpresa hauen eta lanpostuen etorkizuna ezinbestekoa da ez bakarrik bere langile, famili eta eskualdeentzat. Baita euskal industri sarearen dinamizatzaile den sektore publikoa behar duen euskal herri burujabea egituratzeko ere. Beraz, interes gehiegi dago jokuaren enpresok hiltzen uzteko. Gasteizko Gobernua, foru eta udal instituzioak, alderdi politikoak, sindikatuak, gizarte mugimenduak eta erakuntza nazionalaren alde dauden guztiek beharko lukete enpresa eta eskualde horiek ez galtzeko interesatuenak. Eraiki nahi dugun Euskal Herri burujabeak behar ditu.

◆ DANIEL UDALAITZ

ALDEGITEKO ASMORIK EZ

BAIONAKO Kontseilari Nagusi berria UDFko Jean Rene Etxegarai da. Philippe Casenave hautagai sozialistak baino 210 boz gehiago bildu zituen. Abertzaleek 205 boz bildu zituzten lehen itzulian, baina ez zioten bigarren itzulian Casenaveri sostengua eman. Philippe Casenavere hitzetan, abertzaleek bera baztertzea erabaki dute. Abertzaleen jarrerak gero eta inportantzia gehiago dute Iparraldeko politikagintzan.

ERTZAINZAREN JARDUERARI SO

ERTZAINZA sortu zenetik 20 ertzain ari dira polizia autonomoaren barne jarduera kontrolatze lanetan. Aurrerantzean, aldiz, 70 izango dira; hots, kopurua hirukoiztu egin da. Unitate honetan egongo diren erdiak Barne Kontseilari-tzak zuzenean izendatuko ditu eta beste erdia barne promoziokoa izango da.

PROIEKTU POLITIKO BERRIA

EGUNGO estatutuaren alternatiba ari bide dira lantzen EAJ, EA eta EH, hori bai, bakoitza bere aldetik. Alderdien arteko kontaktuak, oster, ugariak dira, elkarren inongo berririk ez izateko moduan. Duela gutxi izan zen Gernikako Estatutuaren 20. urteurrena eta ez EAJk, ez EAK ez zuten amorru handirik erakutsi ospakizun kon-tuetan partehartzeko. PP eta PSE-EE izan ziren horietan murgildu zirenak. EAK egin du bere

■ Estatutu berria nahi dute EAJk, EHk eta EAK.

X. LEFONA

kongresua Iruñean eta EAJ eta HBrenak abenduan izango dira. Hauen ostean gauzak zehazte aldera egingo dute, gutxienez alderdi bakoitzak duen proiektuari dagokionez.

SOZIALISTEN MUGIMENDUAK

LIZARRA-Garaziko Akordioarekin hasi zen prozesu politikoan beste era batera jokatzeko keinuak erakusten ari dira sozialistak azken bo-ladan. Keinuak non geratzen diren ikusi behar. Espainiako hauteskundeak ere gainean dira eta Oraingoz behintzat, EH barruan legokeen elkar-rizketa mahaia eratzeko prest daudela agertu dute, PP gero eta isolatuago utziz. Almunia eta Arzalluzen bilera ere hor da, zerbait berreraiki-tzeko asmoarekin. Dena non geratuko den laster hasiko da ikusten, baina garrantzitsua da sozia-listek orain arteko popularrekiko segidismoa al-boratzea.

B A H E A ● Juan Jose Ibarretxe Lehendakaria: «EAJ, EH eta EAren akor-funtsezkoa da bake prozesuan eta horri buruz erabateko adostasuna dago EAJn».

● HBko Karmelo Landak ETako desarmeaz emandako erantzuna: «Berez etorriko da, eu-herritarrek beren etorkizunari buruz, modu burujabea, demokratikoan, eta bazterketa-zatiketa gabe erabaki dezaten baldintza politikoak sortzen badira».

● Emilio Lopez Adan, idazle eta ginekologoa: «Berebiziko egoerari, erantzun bereziak. Pre-direla eta, behin-betiko su-etenari amnistia dagokio, eta puntu. Euskadiko indar politiko

E T R O A

GARRA MANTENTZEN

LASTER hilabetea beteko da hogei euskal preso politikok gose grebari ekin ziotenetik. Larrria da presoek gose grebari ekitea, baina larriagoa oraindik zenbait datetatik aurrera iragatea. Ez gaude mediatikoki larriak izan daitezkeen egunetan, baina gose greban daudenen senide batzuek aipatu duten moduan, «gero albiste ez diren ondorioak uzten ditu gose grebak». HBko hautetsiek gose grebaren garra mantentzeko asmoa hartu bide dute, eta oraingoa Iruñean aritu dira, bertako eta EAEko hautetsiak. Presoen aldeko giroa berotzen ari da apurka, abendua hurbildu ahala. Horren adierazgarri dira Bateraren deialdiari jarraiki udaletxeen aurrean egindako bilkurak, Amnistiaren Aldeko Batzordeen ekitaldia Donostian eta, oro har, Euskal Herri osoan egindako era guztietako ekitaldiak.

IPARRERA BEGIRA BERRIRO

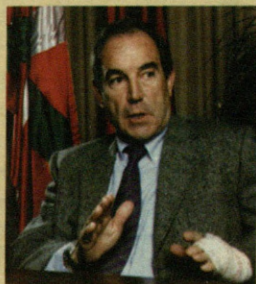
Ipar Irlandara begira jarri da berriro euskal gizartea. Sinn Féin Ipar Irlandako Gobernua sartzen denean, IRAk armen entregari buruz hitz egiteko ordezkari bat izendatuko du. Jota egon da bake prozesua Irlandan, baina oraingoz behintzat eman zaio itzulia, unionismoaren alde batek berau hondoratzearen egin ahalak egin. Unionismo espainiarra ere beste horrenbestean ari da Euskal Herrian. Barne ministerioaren atxiloten politikak aurrera darrai, oihartzun mediatiko handiarekin gainera. Hauteskundeak atzamar puntekin ukitu daitezke ia, gero eta agerikoagoa da. Une korapilotsua bizi du prozesu politikoak baina ez dira popularrak izango korapilo hori askatuko dutenak, haiek oraingoz beren bidea zein den ondo erakusten ari dira. Pilota Aznarren gobernuaren teiltuan egon daiteke baina korapiloa aber-tzaleek askatu beharko dute, ez Aznarrek.

OROIT ETA SALATEN JARDUNALDIAK

DATORREN abenduko 12 eta 13an «Demokrazia eta estatu arrazoia, Frantziar tradizio» titulupean foruma antolatu du Oroit eta Salat elkarteak. Gilles Perrault, Jean Luc Einaudi eta Jose Luis Galan izango dira, besteak beste, bertan izango direnetakoak.

■ HBko hautetsien gose greba Iruñean.

■ C. Garaikoetxea.

IZPIAK

Carlos Garaikoetxea jakinarazi duenez, EAK gatazka instituzionala eramango luke Nazio Batuen Erakundera, Frantziak eta Espainiak Euskal Herriaren autodeterminazio eskubidea onartuko ez balute. Bere ustez, Espainiako Konstituzioaren Lehen Xedapen Gehigarriak ez du balio burujabetza lortzeko eta, beraz, eztabaida autodeterminazioan oinarritu beharko litzeteki.

Jose Luis Alvarez Santacristina, 'Txelis', Garzon epailearen aurretik pasatu ondoren, Valdemoro espetxean sartu dute. 'Txelis'ek erlijioak lagundurik egin bide du azken urteotako kartzelaldia. Borroka armatuaren garaia amaitutzat jotzen badu du ere, ETAko militante gisa agertu zuen bere burua. ETak bere kanporatzea iragarri zuen iaz.

■ 'Txelis'.

sozialek erreibindikazioa hartu behar dute beren gain, preso politikoen parte hartzea ez dadin neurritz gainera. Eman diezaiozun bakea Bobby Sands-en arimari».

● **Eduñe Brouard, Santi Brouard** zenaren alaba: «Ez dut inongo konfiantzarik justizia espainiarrean, inoiz ez baitit arrazoirik eman konfiantza hori eduki ahal izateko. Baina sentimendu hau ez da Brouard sendiarena bakarrik, euskal gizarte osoarena baizik. Kasu desberdinekin nola jokatu duen ikusi besterik ez dago. Euskal herritarrok beti jasan izan dugu justizia espainiarraren zapalkuntza».

Euskal Herrian dago giltza

Euskal Herriko egoera politikoaren norabide aldaketa lehenagotik prestatzen eta egosten hasi bazen ere, Lizarra-Garaziko Akordioa sinatu eta ETAk su-eten mugagabea aldarrikatu ondoren gauzatzaren hasi zen. Ordutik hona, urte luze honetan, abertzaleen eremutik ahalagin nagusiak egoera berria egonkortu eta konponbiderako behin-betiko pausoak prestatzera bideratu dira. Batetik, Lizarra-Garaziko Akordioak eskaintzen duen konponbiderako eredia aurkeztu, gizarteratu eta defendatu behar izan dute. Bestetik, aliantza politika aldatu eta abertzaleen arteko lankidetzak instituzioetako motore bihurtzen saiatu dira, Lizarra-Garaziko Akordioaren aldeko apustua itun politikaren interferentzietatik kanpo gorde nahian. Aldi berean, Euskal Herriaren naziotasuna lantzen saiatu dira, gatazkaren konponbidea iritsi zain egon gabe, eta saio horren fruitua da Udalbiltza.

Hilabete hauetan emandako pausoak ez dira errazak izan. Bidea ebakitzea, bide berriak jorratzea zailtasunez eta nekez beteriko eginkizuna izaten da beti. Epe horretan, gainera, hauteskunde erronka bi gaintu behar izan dira. Zeregin zerrenda amaigabea izan dute eskuartearen: alderdi abertzaleetako sukaldariak jo eta su aritu dira, atsedetik gabe, aldi berean hamaika sutei zaindu behar harrarekin, eta horren eraginez plater batzuk ez dira behar bezain goxoak.

Euskal Herrikan kanpoko agintegunek, bestalde, bidean jarritako oztopoak eta eragindako interferentziak tamaina eta intentsitate handikoak izan dira. Era askotan: elkarriketabide faltsuak sortuz, komunikabideen ahalmena erabiliz, atxilotetak eginez, bitartekariekin jolastuz, gerra zikina berpiztuz, itun politikoak gauzatuz...

GERTAKIZUNEN pilaketa zoro honetan, kontuak egitea ez da erraza. Bi aurrerapausu nagusi aipatuko nituzke. Batetik, Lizarra-Garaziko Akordioaren funtsa nagusia —Euskal Herriaren etorkizuna euskal herritarrek erabaki beharra— euskal gizarteak bere egina du, eta hala aitortzen dute (ahopeka) Liza-

rra-Garaziko Akordioaren porrotaz hitz egiten dutenek ere Bestetik, Udalbiltza eratuz egungo esparru juridiko-politikotik haruntzago joateko borondatea eta gaitasuna erakutsi dute alderdi abertzaleek. Gainera, nabarmendu behar da Udalbiltza diseinatu eta eratu arte egindako bideak ez duela atzerabiderik: tresna sortua da eta bere erabilgarritasuna borondate politikoaren arabera izango da.

BI abiapuntu horiekin aurrerapausu berriak emateko aukera badago, baina, behar bada, beste arlo batzuetan aurrea hartu eta

gauzak ongi egiteko gaitasuna erakutsiz gero, errazago izango litzaiteke aurrera egitea, hots, prozesuaren hurrengo mailara igotzea. Izan ere, Lizarra-Garaziko Akordioa sinatu zenetik, hamalau hilabete igaro direnean, alde batek gatazka badenik ukatzen duen bitartean, beste aldeak premia du alternatiba zehatz bat eskaintzeko euskal gizarteari: nolakoa izango da gatazka gaintutuko duen egoera politiko-juridikoa eta zein izango den horretara epe laburrean iristeko bidea.

Une honetan, alderdi abertzaleak eztabaida horretan murgilduta daude, erantzun bateratuaren bila. Jakitun dira erantzuna ezin dela asko luzatu, 2003ko hauteskunde autonomikoak hurbildu baino askoz lehenago auzia bideratuta egon behar delako eta erantzunik ezak prozesua irteerarik gabeko tunel batean sar dezakeelako. Bien bitartean, geldirik egoteak ahulezia erakusten du eta beste aldeari indargabetzeko aukera ematen dio. Eta horixe da azkenaldian gertatzen ari dena Euskal Herrian. Alternatiba zehazten eta adosten den bitartean,

aurrera joateko borondatea erakutsi behar da ekintzen bidez (presoen auzian edo instituzioak gobernatzeko hitzarmenetan) eta prozesuaren motorea (alderdi abertzaleen arteko konfiantza eta estrategia bateratua) bereziki zaindu beharra dago. Ez baita ahaztu behar, konponbidea erdiesteko eta egoera berri batera iristeko giltza Euskal Herrian dagoela. Ura ez badabil uhertu egiten dela kontuan izanik. Euskal Herrian nahikoa euri egiten badu —eta ez dago tantarik sobran—, azkenean, urak indarra hartu eta bere bidea egingen du ●

“Alde batek gatazka badenik ukatzen duen bitartean, beste aldeak premia du alternatiba zehatz bat eskaintzeko euskal gizarteari: nolakoa izango da gatazka gaintutuko duen egoera politiko-juridikoa eta zein izango den horretara iristeko bidea”

J O S U B E R G A R A

Bizkaiko Batzar Nagusietako aurrekontua aurkeztu ostean bildu gara Josu Bergararekin. Ahalhun nagusiaren iritziz, EAJ-EAren gobernua gertu dago aurrekontua alderdi guztiekin negoziatzeko. Baita, aldian aldiko negoziazioak hitzartuz, aurrera egiteko gertu ere.

“EAJ ERRADIKALIZATU DELA? EZIN ERDIALDERAGO EGON”

Bizkaiko Foru Aldundiarren aurrekontuak onetsi berri dira. Oraingoz EAJ-EAren babesa baino ez dute ordea. EH prest agertu da zuk lideratzen duzun koalizioaren gobernuan sartzeko. Ez al da posible?

Dena da posible bere testuinguruan. Alegia, haiek ez dute Gasteizko gobernuan parte hartu nahi, bai ordea Aldundietako gobernue-tan. Hartaz, horrela ez da posible. EHri hauxe esaten diogu: Gastei-zen, EAJ-EAko euskal gobernuari sostengua ematen dion akordio bat hitzartu duzue, bada, ekarri berau Batzar Nagusietara, Bizkaiko Foru Aldundian gobernu iraunkor bat ahalbidetzeko. EHri hainbat erabakietan partehartze politikoa eskaintzen diogu gainera.

■ **Bizkaiko nahiz Gipuzkoako Diputazioko aurrekontuak negoziatzea proposatu omen dio EAJk PSE-EEri. Horrela izan al da?**

PSE-EEri ez diogu inolako proposamenik egin, kontuz. Guk behintzat, egundaino, EHrekin bakarrik negoziatu ditugu aurrekontuak.

Ez da akordiorik izan. Oposizioako alderdi guztiek beren emendakin aurkeztu izan dituzte, PSE-EE barne. Horrek esan nahi du ez dugula ezeinekin akordiorik izan.

■ **Zergatik ez zarete akordio batera iristen EHekin, bada?**

Hainbat bilera izan dugu, eta aurrekontuak sailez sail eta lerroz lerro aurkeztu dizkiegu. Guk aurrekontuen osotasunari emendakinik ez aurkezte eskatu izan die-

MONIKA DEL VALLE

■ **«Gutxieneko soldata laguntza lortzeko Eusko Jaurilaritzak, Diputazioak eta Udalak egin behar dugu elkarrekin».**

gu, haiek ados zeuden. Horren truke eskaera bat egin ziguten: aurrekontuetan 7.000 miloiko igoera suposatuko zuen eskaera. 78.000 miloiko aurrekontu bati 7.000 miloiko igoera eskatzea, aurrekontuen osotasunari emendakina jartzea da guretzat. Haatik, eskaintza berri bat egin diegu negoziatzen segitzeko

■ **EAJ-EA legealdiari minorian ekiteko prest al dago?**

Bai. Aurrekontuak oposizioako ezein alderdiren laguntzarik gabe onartu behar badira ere, gure gobernuak aurrera egingo du. Unean une, pronuntziamendu edota alternatiba bakoitzean gertu gaude behar denarekin negoziatzeko. Politikan aritzeko hobe gehiengoak eratzeta, akordioak lortzea, baina ezin bada, ezin da. Gure kasuan, euskal edo espainol parlamentuetan ez bezala, ezin dugu batzarra desegin eta beste hauteskunderik burutu. Legealdi osoari ekin behar diogu ezinbestez.

■ **Alderdi estatualisten aldetik EAJri erradikalizatu izana aurpegiatzen zaio hartaz.**

EAJ-EA koalizioa Bizkaiko Diputazioan denekin negoziatzeko gertu dago, PPrekin salbu. Esaten dute erdialdea galdu egin dugula, erradikalizatu garela. Nik esaten diet erdialderago ezin dugula izan. Bilboko udaletxean Gorordo nahiz IU-EBrekin ari gara negoziatzen. PSE-EErekin eta EHrekin, bestalde. Madrilgo gobernu osatzeko PPrekin negoziatu genuen. Denekin ari ba-

gara negoziatzen, horrek erakusten du erdialdean segitzen dugula, ezta?

■ **PPrengandik urrun zaudetela agerikoa da. PSE-EErengana gehiago hurbiltzen zarete ordea. Halabeharrez?**

PSE-EErengana hurbiltzeak errezelu puntu bat zabal dezake EHren baitan. Beharbada, diot. Gasteizko akordioan, ordea, esaten da, haiekin dugun akordioa beste instituzioetara eramane behar dela ahal den

neurrian, eta betiere, euskal gobernuaren gobernabilitatea arriskuan jartzen ez den bitartean. Diputazioetan edo udaleetan, ezin bagara iritsi gobernatzeko akordioetara, instituzio hauen gobernabilitatea erdiesten saiatu behar dugu beste alderdiekin. Gainera, akordio hauek laguntzen dute bizi dugun bake eta normalizazio prozesuan. Gero eta alderdi demokratiko gehiago gure herriaren gobernu egituratan ari bagara, errezago izango da bake akordio bat lortzea. Instituzioetako akordioek biziki lagun dezakete gatazkaren ebazpenean.

■ Gatazka alde batera utziz.

Langabezia eta bazterketa sozialaren arazoei aurre egiteko errazagoa ote da PSE-EErekin gobernatzea EHrekin baino Bizkaiko Diputazioan?

Ez. Zergatik? EHk arazo horiek planteatzen ditu, baita sozialistek eta guk ere. Gu ere pentsio ez kontributiboak gehitzearen alde gaude. EHk, esaterako, ez dakit zenbat mila miloi pezeta eskatzen du pentsio ez kontributiboak jasotzen dituztenentzako. Guk, berriz, diru hori ezin dela Diputazioetako aurrekontuetatik bakarrik ateratzen ahal esaten dugu. Hau da, laguntza eta integrazio sozialaren aldeko ahalegin hori, diru gehigarri hori lortzea, soldata minimoa erdiesten ez duten pertsonen aldeko ahalegina denok egin behar dugu; Eusko Jaurlaritzak, Aldundiek eta Udalek.

■ **Lanbide arteko gutxieneko soldata, eta soldata ez dutenek gutxieneko bat izan dezaten laguntzeko prest al dago Bizkaiko Diputazioa?**

Bai, jakina. Lehenengo erantzun bera erabiliz, guk EHri haxe esaten diogu: egin dezagun plan bat Eusko Jaurlaritzarekin lehenik. Instituzio bakoitzak bere gain zer hartuko duen zehaztuz. Gu pentsioak igotzeko gertu gaude, baita soldata sozialak laguntzeko ere. Baina ez gu bakarrik; gure aurrekontuen bitartez soilik. Diputazioek biltzen dugun zergen dirua Eusko Jaurlaritzari ekartzen diogu, baita udalei beste parte bat ekarri ere. Hartara, baliabide gutxi edo batere ez duten herriarren arazoa denon artean bideratu behar dugu. Bestela, errepide, azpiegitura, ingurugiro edo kulturarako diru gutxiago izanen baita. Dirua banatzen badugu arazo soziala bideratzeko, ahalegina denon artean banatu behar dugu ere bai.

■ **Zergen betebeharreran, Bizkaia da diru gehien biltzen duena, lurralde honetan baina, iruzur fiskala handiena omen dago. Eta ez prezeski nomina bitartez kobratzen dutenen artean, sektore liberalen artean baizik. Neurririk hartu al du Diputazioak?**

Iruzur fiskala delakoaren leloa Bizkaia duen legenda beltzaren parte bat da.

“EHri esaten diogu Gasteizko gobernuarekin duten akordio bera Batzar Nagusietara ekartzeko”

Horrela, zorrotz esanda. Zeren eta, ditugun datuen arabera —ez gure Diputazioak landuak, baizik Euskal Finantz Kontseiluak— Bizkaia egin duen ahalegina Gipuzkoa eta Arabako diputazioek egin dutena baino handiagoa da. Araba da uneon presio fiskal txikiena duena, Bizkaia da berriz, hiru lurralde historikoetako langabezi tasa handiena duena. Barne Produktu Gordinean (PIB) Arabak eta Gipuzkoak izan dutena

“Iruzur fiskala delakoaren leloa, Bizkaia duen legenda fiskal beltzaren parte bat besterik ez da”

baino hazkunde apalagoa izan dugu Bizkaian azken urteotan, eta hala ere, ahalegin fiskal handiena egin dugu.

■ **Iruzur fiskala nola neurtzen den azalduko al zeniguke?**

Bada, lurralde bakoitzean biltzen den zerga-dirua zati Barne Produktu Gordina

kalkulua eginez. Gure kasuan, zatidura edo koefiziente hori Gipuzkoa eta Arabakoa baino handiagoa da. Egiten dugun ahalegin fiskala handiagoa da, eta beste lurraldeetan baino iruzur poltsa txikiagoa dugu. Koefiziente hori ezin da zalanztan jarri, datu berri-berriekin egina baitago.

■ **Hala ere, han edo hemen, iruzur fiskal egon badago, diotenez.**

Begibistakoa da iruzurra egon badagoela, eta guk neurriak hartzen ditugu, beste diputazioek hartzen duten lege. Ganoraz dihardugu horretan, lan bilerak egiten ditugu bilketa fiskalari atxi-

kiak dauden sektoreekin: sindikatuarekin hasita, aholkulari fiskal, mediku, notario nahiz abokatu kolegioekin. Hauekin iruzur poltsak non izan daitezkeen aztertzen dugu, eta neurriak hartzen ere. Inspektore fiskal gehiago kontratatzea izan da azken urtean hartu dugun neurri zehatz bat.

■ **Euskal Foru Aldundiek duten fiskalitateak kolokan izan ziren Luxenburgoko auzitegiaren aurrean Estatu espainiarren abokatuak jarritako salaketa bat dela medio. Zertan da auzia?**

Europar Batasuneko Bulego barnean horretaz arduratzen den kontseiluarekin ari gara elkarlanean. Eusko Jaurlaritzatik nahiz Diputazioetatik behar diren heletegiak jarriak ditugu Madrilgo Auzitegi Gorenak jarritako heletegia ken dezan Bruselako auzitegitik. Luxenburgoko Auzitegiak sententzia jarriko du aurki. Erabaki bat hartuko balu kontzertu ekonomikoen aurka, gure fiskalitate arautegia oso kaltetua geratuko litzateke. Eraso gaundiezina izango litzateke, nik uste.

■ **Beraz, Joseba Egibarrek dioenez: «Foru pase eraginkorra» aplikatzeko unea izan daiteke.**

Hori formula bat da. Ez da bakarra, ez eta horregatik aplikatu behar dena. Formula hori ez da berri-berria. Nork bere instituzioan ikusi behar du egiteko hori. Edonola ere, esan beharra dago nahikoa dela, edo estatutua betetzen da, edo gure autogobernu maila altuago bat ekarriko duen beste alternatiba bat bilatuko dugula.

■ **Alderdiaren barnean ikuspegi ezberdinak agertu izan dira estatutua interpretatzerakoan. Joseba Egibarrek, Estatutua «karta ezarrira» dela dio, eta Felix Ormazaba-**

MEDITERRANIO ALDEAN HAZIA

*Abenduaren 19an 63 urte beteko ditu.
Deustun jaioa. Urtebete bat zuela
eztanda egin zuen gerra zibilak.
Valentziara gurasoekin joan, eta bertan
bizi izan zen 10 urte arte. Sevillan
batxilergoa egin eta Bilbon injeniaritza
karrera bukatu zeun 1963an. Gasteiz
eta Santander ezagutu zituen bere
ibilbide profesionalen. 1975an,
Deustuko EAJko udal erakundearen
lehen presidentea izan zen. 1984an hasi
zen politika profesionalen.*

lek «parteen arteko akordioa» berriz. Zuk zer iritzi duzu?

Nik esango nuke biek dutela arrazoi. Estatutua, Suarezen gobernuarekin izaniko negoziazio baten emaitza eta ondorioa da. Egibarrek dioenez, Estatutua Espainiar Konstituzioan oinarritua da, eta Konstituzio beraren eta Espainiako lurraldetasunaren bermatzailea espainol armada izaki, «karta ezarria» dela. Bi iritziak balekoak dira, nire ustez.

■ **Alderdiaren barnean bi korronte edo sentsibiltate ezberdinak eratzeko arriskurik egon liteke Estatutuak bizi duen egoeraren aurrean?**

Ez. Inola ere ez. Nahiz une honetan askok EAJren baitan disidentziak ikusi nahi izan. Horiek jakin behar dutena hau da: gure alderdian iritziak izan badirela, ezberdinak, baina ez joera edo korronteak. Estatutuaren bilakaeraren aurrean kezka maila ezberdinak daude. Ordea, den-denek pentsatzen dugu Estatutuaren garapenak soluziobide bat behar duela.

■ **Bizkaiko Diputazioak parte-hartuko al du Bilboko Udalak bertako «Alde Zaharra» biziartzeko proposatzen duen egitasmoan?**

Bilboko Udalak oraindik ez du inolako egitasmorik aurkeztu. Udaletxea Eusko Jaurlaritza eta Diputazioa bilduko dituen mahai bat osatu nahian ari da. Arazoak zeintzuk diren eta bakoitzak zer ekar dezakeen ari da aztertzen batzorde bat. Haatik, oraingoz ez da hiru instituzioen aldetiko bilera bat bera egin. Gu jakina, prest gaude. Baina lehen esan bezala, instituzio bako-

■ «Gasteizko akordioan esaten da beste alderdiekin ere akordioak lortzen saiatu behar dela».

tzak parte hartu, bai eta dagokion ardura hartu beharko du.

■ **Bestalde, Diputazioak kudeatzen duen «Zabalgardi» proiektuarekin ekologistak ez bide daude ados.**

Ez da Diputazioaren proiektu bat has-teko. Diputazioak proiektuaren % 20 kudeatzen du, eta gaineratiko % 80 sektore pribatuaren esku dago. «Zabalgardi» proiektua prozesu luze baten amaia da. Lehenbiko fase batean, zaborren hustiaketa bu-

rutzen da: paper, beira, plastiko edota aluminioaren bereizketa. Aldi batez, hiritarrek botatzen dituzten elektrodomestiko nahiz etxeko tresneriak biltzeaz arduratzen den proiektuaren parte hau «Garbigunetan» burutzen delarik. Bestalde, hiri-hondakinak tratatu ondoren, zaborraren gaien ustiaketa burutzen da. Gai organiko hauek baliatzeko planta bat eraiki nahi da. Hori da «Zabalgardi». Gai hori bertan erreko da —energia elektrikoa ekoizteko baliatzen dena aldi berean—; errauts batzuk biziak eta beste batzu bizigabeak geldituz. Azken hauek, oso kopuru txikia, tratamendu berezi bat izango dute. Falta den bakarra Udalak baime-na ematea da. Planta Artigasen kokatuko da. Hiriko Plan Orokorrean zaborren tratamendurako leku egokitzaile joa. Ekologistek ez dutela begi onez ikusten? Plan-gintza botoen % 80ekin onartu zen. Badakizu, azken urteotan bizkaitarrek ekoizten dugun zabor kopurua nabarmen jaitsi da.

■ **Azkenik. Diputazioaren ardura ere den Guggenheim**

museo noiz autofinantziatuko da?

Ez da sekula autofinantziatuko, munduko ezein museorik ez baita autofinantziatzen. Guggenheim ordea, munduan hobe-kien autofinantziatuko den museoa izango da. Gaur egun, bere beharren % 70 lortzen ditu, bere gastuak itzelak izaki. Madrilgo El Prado museoak bere baliabide propioz % 40 edo % 50 gehien jota lortzen ditu. Egin kontu, beraz. ●

◆ MIKEL ASURMENDI

Hasi ginenean ez genekien zenbat iraungo genuen,...

BARRREN

ELGOIBARKO ASTEKARIA

... eta oraindik ere bere horretan segitzen dugu. Hau da marka!

300. alea

POBREENTZAKO SOLDATA

*Hilaren 13az geroztik
pobreziaren eta gizarte
bazterketaren aurkako
Elkartasun Martxa abian
da. Euskal Herria
zeharkatuta, hilaren 27an
Bilbora iritsiko den
Martxak eskakizun
garbia du: erakundeen
Aurrekontuetan lanik
gabe dauden 18 urtetik
gorako guztientzat
Lanbide arteko
Gutxieneko Soldataren
pareko gizarte soldata
ezar dadila.*

*INEMeko datuen
arabera, Hego Euskal
Herrian 50.140 laguni
iristen zaio dirulaguntza.
130.000 lagun inolako
babesik gabe dago.
Espainiako 8 milioi
hiritarrek milioi bat baino
gutxiagoko diru sarrera
dute urtean. Europako
Batasuneko % 10
pobretzat jotzen da eta
ingurumenaren
degradazioak eta hiesak
munduko behartsuenak
mehatxatzen ditu.*

DANIEL UDALAITZ
MIKEL ASURMENDI

■ Gizarte Agiriaren aldeko Batzar Nazionalak bazterketa sozialaren aurkako Elkartasun Martxa

Sinestea zaila bada ere, egia da. Euskal Herrian ere pobreak eta baztertuak badira. Dena den, beste herrialde batzuetako larrialdi mailarik ez dugu jasaten. Hala ere, pobrezia eta bazterketa soziala pairatu behar duen jendearen kopurua egunetik egunera gorantz doa. Pobre eta baztertu hauek izen-abizenak dituzte. Familia horietako asko larri bizi dira, Lanbide arteko Gutxieneko Soldatara inolaz ere iristen ez diren laguntzak jasoz. Beste hainbat milaka langabezian geratu da eta langabeziarengatik dirulaguntza jaso ondoren, lanik aurkitu ezinik eta 52 urtetik beherakoak izanik, urteak daramatzate inolako laguntzarik gabe.

Bitartean, enpresek inoiz izan dituzten etekin handienak lortu dituzte. Banku handiek 500.000 milioi pezetatik (20.000 milioi libera inguru) gorako etekinak bilduko dituzte urte amaieran. Telefonicako ehun goi-karguk 45.000 milioi pezeta banatuko dituzte beren artean. Politikariek ez dute inolako KPI arazorik euren soldata mardu-

lak igotzeko. Sektore liberaletako —notario, mediku, abokatu, arkitekto...— iruzur fiskalari ez zaio aurre egiten. Eta Gasteiz eta Nafarroako Gobernuek, ezker abertzaleak eta mugimendu sozial eta sindikalek presio handia eragin arren, ez dute 18 urtetik gorako langabetuentzako gizarte soldata ezartzeko erabakirik hartzen. Hori lortzeko, presionatzeko garaia heldu da. Horregatik, joan den 13az geroztik pobreziaren eta gizarte bazterketaren aurkako Elkartasun Martxa Euskal Herria zeharkatzen ari da. Hilaren 27an bukatuko da Bilbon, 17:30etan. La Casillatik abiatuko den manifestazio nazional batetekin.

**■ Gizarte
Agiriak
Administrazioan
6.500 lanpostu
sortzea eskatzen
du, lanaldia 32
ordutara
murritzuz**

MARTXA EZIN HARTU. Martxa ez da hutsetik abiatu. Maiatzaren 21ean 35 orduko lanaldiaren alde eta langabetuentzako gizarte soldataren alde egindako greba orokorrak arrakasta izan zuen. Orduetik Gizarte Eskubideen Agiriaren sustatzailerak sindikatu abertzaleekin eta alderdi politiko abertzaleekin lanean aritu dira.

ESKE GIZARTE ABERATSEAN

...an jarri zuen. Argazkian hilaren 18an Donostian.

Erakundeetan eta gizartean presio handia egin bada ere, EAEko Administrazioak bere horretan utzi ditu Ekimen Legegile Herrikoiaaren sustatzaileekin zituen harremanak, hain zuzen ere, herri ekimen horren edukiak Legebiltzarreko ponentzia batean eztabaidatzeko unean —Gizarte Agiria Euskal Herrirako bada ere, aurreratuena EAEn dago, Nafarroan hasiera eman zaio eta Iparraldean ez da hasi ere egin—. Di-
rudienez, Administrazioaren jarrera alda-
keta horren zergatia Eusko Jaurlaritzan,
«EAJren eta EAren artean dauden kontra-
esanak dira eta baita EAKo Sabin In-
txaurragak zuzentzen duen Lan Sailaren
barruan dauden kontraesanak ere».

Geldialdi horrek, Gizarte Agiriaren edukiak desitxuratzeko beldurrak eta 2000. urterako Aurrekontuak onartzeko hurbil-
tasunak eragin dute martxa. Ekimen honen bozeramaleek diotenez, «baztertutako hi-
ritarren gizarte-babesgabetasuna giza eskubideen urraketa onartezina da, eta ezin da Gizarte Agiria Legebiltzarrean ez-
tabaidatu arte edo Nafarroako Foru Par-
lamentuak onetsitako legea aldatu arte zain geratu. Horregatik, ezinbestekoa da erakunde publikoek, 2000. urteko Aurre-
kontuetan, gizarte gastuak bideratzeko be-

■ BPGk gora, gizarteko gastu publikoak behera

Gizarte Eskubideen Agiria eta Euskal Herria zeharkatzen ari den Martxa sustatzen dutenek Eusko Jaurlaritzako Lan Sailari urrian helarazi zioten txostenaren arabera, Agiriko eskakizunak estaltzea 125.000 milioi pezetako (5.000 milioi libera inguru) kostua litzateke urtean.

Gizarte Agiriko eskakizunak honakoak dira: gizarte soldata Lanbide arteko Gutxieneko Soldataren parekoa izatea (gaur egun, 69.270 pezetakoa hilean); pentsio kontributiboak eta ez-kontributiboak soldata horrekin parekatzea; Administrazioan, gutxienez, zuzeneko 6.500 lanpostu sortzea lanaldia asteko 32 ordutara murriztuz.

Sustatzaileen aburuz, gizarte soldata bezalako oinarritzko errenta bat ezartzea posiblea eta premiazkoa da. Baina zera gertatzen da: EAEko Barne

Produktu Gordinak gora egin du eta, aldiz, gastu sozial publikoak behera. 1998an Euskal Herrian gastu sozialetan 1996an gastatu zen BPG proportzio berbera gastatu izan balitz, 100.000 milioi pezeta gehiago beharko ziren. Hala adierazi dute Administrazio Publikoari aurkezteko Gizarte Agiria prestatzen lagundu duten ELAko aditu sindikalek.

Hona hemen, gizarte gastuaren urritasuna nabarmentzen duen beste datu bat: Euskal Herriko gizarte kotizazioek BPGren % 12 osatzen dute, eta, aldiz, Europako Batasunaren batez bestekoa % 18,2koa da. Presio fiskal hori hemen ezarriko balitz, Euskal Herrian 420.000 milioi pezeta gehiago bilduko lirateke zergetan. Horrela nabarmentzen da EHko talde ekonomikoak egindako azterketan ●

har diren neurriak hartzea».

Gizarte Agiriaren aldeko Batzar Nazionalak EAEko eta Nafarroako Parlamentuetako alderdi politikoei deialdia egin zien, lehenbailehen lau neurri ezar ditzaten: Gizarteratzeko Gutxieneko Diru sarrera (GGD) ematea lanpostua eskatu duten guztiei eta aurkitzen ez duten guztiei; Gizarteratzeko Gutxieneko Diru sarreraren

(GGD) eta Lanbide arteko Gutxieneko Soldataren kopuruak parekatzea, hamalau ordainketatan banaturik; zenbateko horretara iristen ez diren pentsio guztiak kopuru horrekin parekatzea; eta neurri horiek INE-Meko superabitaren bidez, iruzur fiskalaren aurkako borrokaren ondoriozko diru sarrera handiagoen eta zorpetze jarduera kontrolatu baten bidez finantzatzea ●

■ Inmigranteak ere bazterketaren adierazle dira. Argazkian, polizia afrikarrak Pasaian.

EAEn 16.191 pertsonak jasotzen du Gizarteratzeko Gutxieneko Diru sarrera, hau da, 46.150 pezeta hilean. Iparraldean aurten irabazpiderik ez duten 6.354 lagunek jaso dute dirulaguntza Frantziako estatutik.

HIL BUKAERARA EZIN IRITSI

Euskal Autonomia Erkidegoan 16.191 pertsonak jasotzen dute Gizarteratzeko Gutxieneko Diru sarrera (GGD), hau da, 46.150 pezeta (1.800 libera inguru) hilean. Laguntza hori EAEko biztanle guztiei ziurtatzen zaie (pentsionistak barne), pensio kontributiboa dutenak eta ez dutenak nahiz kopuru horretatik beherakoa dutenak. Horrek 40.000 pezetatik beherako pensioa jasotzen duen jendea dagoela esan nahi du. Bizkaian 10.481 hartzaile daude, Gipuzkoan 3.960 eta Araban 1.750.

Eusko Jaurlaritzak berriki ezagutarazi dituen datuen arabera, EAEn 35.000-40.000 familia inguru daude pobrezia mugan. Hiru kideetako familia hauek 89.000 pezeta baino gutxiagoko diru sarre-
ra dute.

Nafarroako pentsioen batez bestekoa, joan den ekainean, hilean 80.300 pezetakoa zen, eta EAEn, berriz, 93.400 pezetakoa. Estatistiken batez bestekoek, ordea, pensio txikiak ezkututzen dituzte. EAE eta Nafarroako pentsiodunen % 50ak baino gehiagok, hau da, 250.000 pentsiodun baino gehiagok —1999ko ekainean 519.000 pentsiodun zeuden— Lanbide arteko Gutxieneko Soldata baino gutxiagoko pensio kontributiboak jasotzen dituzte. Nafarroan, 97.600 pentsiodunekin, portzentaia % 65 baino gehiagokoa da. Hegoaldean, ekainean, 14.515 lagun ziren 38.000 pezetara iristen ez ziren pentsioak jasotzen zituztenak. EAEn pensio txiki horiek —9.000 inguru pentsiodun— 46.150 pezetara iristen dira. Nafarroan 5.600 lagun daude egoera horretan eta aurtengo urterako 2.380 milioi pezeta banatuko dira. Beraz, larri-larri gaudituko dute 40.000 pezetako zenbatekoa.

Langabetuen taldeari dagokionez, sindikatuen datuen arabera, INEMek 50.140 laguni bideratzen die laguntza Hego Euskal Herrian. Beste 130.000 inolako babesik gabe geratzen dira. Gainera, langabezia-

■ Nafarroako pentsioen batez bestekoa, ekainean, hilean 80.300 pezetakoa izan zen.

rengatiko laguntza jasotzen dutenetako askok hilean 52.000 pezetatik beherako zenbatekoa jasotzen dute.

IPAR EUSKAL HERRIAN IA 12.000 LAN ESKE. ANPE (Agence National Pour L'Emploi) erakunde publikoan (enplegua aurkitzen laguntzen du), 1998ko irailean, 12.379 lagunek eskatu zuten en-

Iparraldean 1998ko irailean, 12.379 lagunek eskatu zuten enplegua; aurtengo irailean 11.234k

plegua. Aurtengo irailean, 11.234 izan dira. Iazko eskatzaileen artean, 1.609 izan ziren lehen lan eskaera egiten; aurten, 897. Joan den irailean, 24.683 ziren langabetuak Pirinio Atlantiar Departamenduan. Haue-
tatik lehen lanpostua eskatzen zutenak 2.451.

ASSEDIC langabetuen eskubideak bermatzen dituen erakunde pribatua da. Aurtengo uztailetik irailera langabetu kopuru hau ari da langabeziaren dirua jasotzen: uztailen 6.600, abuztuan 6.748, eta 6.886 irailean. Solidaritate kutxatik kobra-

tu dutenak berriz hauek dira: uztailen 1.418, abuztuan 1.421, eta irailean 1.473. Guztira, 8.359 hiritarrek kobratzen dute langabeziko asegurutik uneon. Orokorean, iazko datuak eta aurtengoak parekoak dira. Badaude ere erretiro aurreko egoeran kobratzen ari direnak: irailean 830 ziren. Datuok Baionako bulegora atxikiak diren langabetuenak dira. Departamenduan, ASSEDIC erakundetik 33.475ek jasotzen dute dirua.

Azkenik RMI (Gizarteratzeko Irabazi Ertaina) deitu laguntza dago, Frantziako Estatuak beste irabazpiderik ez duenari eskainitakoa. Iparraldean, 6.354 herritar baliatu da laguntza horretaz. Kopuru hauen garrantziaz jabetzeko zera hartu behar da kontuan: Iparraldean 261.400 biztanle dira eta Departamenduan 598.100.

Pobrezia eta bazterketari buruzko datu hauek ez dira nahikoa. Ziurraski aipatu direnak baino aurpegi eta urdail gehiago ditu pobrezia Euskal Herrian. Etorkinak ere ezin ahaztu —bereziki Europako Ekialdekoak eta Afrikakoak—, hemen adierazten direnak baino egoera okerragoan bizi baitira ●

Munduko Bankuaren datuen arabera, duela urtebete baino 400 milioi pobre gehiago dago munduan. 1.700 milioi biztanle inguruk egunean 160 pezeta baino gutxiagorekin moldatu behar du.

EGUNEAN 160 PEZETA

Iritzi publikoarengana iristen ez den berri eta datu asko dago. Berri horien jatorriaren arabera pentsatu ohi da gezurrezkoak, gehiegizkoak edo demagogikoak direla. Munduko pobreziaren kasu honetan, datuok ez datoz sindikatu, talde iraultzaile, Gobernu Kanpoko Erakunde, Caritas edo antzeko iturrietatik. Kasu honetan Munduko Bankua da datuak ematen dituen, inondik ere susmagarria ez den erakunde. Nazioarteko Moneta Fondoren (FMIren) hurbil-hurbileko kidea da, hain zuzen ere, lotsaturik egon beharko lukeena munduko pobreziaren errealitate gordinaren aurrean. Azken urtean pobrezian bizi den biztanleen kopurua 1.700 milioikoa izan da, 1998an baino 400 milioi gehiago. Zifra lotsagarri horrek munduko biztanleriaren % 29,7 egunean dolar bat baino gutxiagorekin (160 pezeta edo 6 libera inguru) bizi dela esan nahi du. NBERen arabera berriz, 4.000 milioi biztanle egunean 500 pezeta baino gutxiagorekin bizi da. James Wolfensohn Munduko Bankuko lehendakariak esan duenez, garapenerako nazioarteko laguntzak beherakada nabarmena izan du. Laguntza laurden batera jaitsi da, gutxieneko helburua baino 100.000 milioi dolar gutxiago.

INDONESIAN ETA ERRUSIAN EGOERA LARRIA. Munduko Bankuko lehendakariak eta era berean Nazioarteko Moneta Fondoko lehendakariak herrialde pobreetako garapena sustatzeko epe luzerako kredituak ematen burutzen du bere jarduerak, eta urte honetako lehen hilabeteetan jasandako finantza krisialdiak ehunka milioi pertsonaren bizi baldintzetan eragin bortitza izan duela ziurtatu du.

Wolfensohnen hitzetan, «herrialde pobre ugari % 1,5 baino gutxiagoko hazkunde ekonomikoa izan du, eta herrialde horietako biztanleria % 3,4 hazi dela kontuan izanez gero, esan gabe doa horrek behartsuenen per capita errentan izan duen eragina». Munduko Bankuko lehen-

dakariak egoera larriko herrialdeen adibide gisa Errusia eta Indonesia aipatzen ditu. Berak dioenez, azken herrialde honetan, «60 milioi pertsona egunean 4 dolar baino gutxiagorekin bizi da».

Egoera larri hau ikusita, Munduko Bankuko lehendakariak ahalegin handiagoa egiteko eskatu die herrialde industrializatuak, zorrak herrialde pobreengan eragiten duen zama arindu ahal izateko. 40 herrialdek 200.000 milioi dolarretik gorako kanpo zorra osatzen dute. Nazioarteko Moneta Fondoren eta Munduko Bankuaren artean udaberri honetan izandako azken bileran, zorraren zati bat barkatzeko eta beste zati handi bat itzultzeko baldintzak arintzeko programa bat eratu dute.

Joan den uztailan Genevan bildu zen Nazio Batuetako Ekonomi eta Gizarte Foroa (ECOSOC). Bere egitekoa munduko pobrezia desagertaraztea da. Kofi Annan Nazio Batuen Erakundeko idazkari nagusiak, jardunaldiaren irekieran adierazi zue-

■ 1974. urtetik hona pobre kopurua bikoiztu egin

■ Europako Batasunean % 10 pobrea da

Europan ere badira pobreak, nahiz eta horien bizitza maila, Hirugarren Munduko behartsuen aldean, nabarmen hobea izan. Europako Batasuneko hamabostak garapen eta ongizate maila oneneko munduko 28 lehen Estatuaren artean kokatzen dira.

Hala ere, Giza Garapenari buruzko 1999ko Txostenaren arabera, bertako biztanleen % 10 pobreak dira eta aberats eta pobreen arteko ezberdintasunak geroz eta handiagoak dira Hamabosten artean.

EBko Estatuaren artean Belgika da posturik onena duena. EBn pobretzat hartzen dira egunean hamalau dolar (2.500 pezeta edo 100 libera inguru) baino gutxiago dutenak bizitzeko; beraz, herrialde txiroenetan kontuan har-

tzen den eguneko dolar horretatik oso urrun.

Espanian, datu estatistikoaren arabera, pobreenen arteko 8 milioi hiritarrak, batez beste, milioi bat baino gutxiagoko errenta dute urtean. Herrialde aberatsenetako pobreek berriz, batez beste, bi milioi pezetakoa urtean. Nahiz eta EBko hamabost kideak herrialde garatuaren artean egon, aberats eta behartsuen arteko per capita errenten aldeak oso handiak izan daitezke. Esate baterako, Britainia Handian 9,6 aldiz handiagoak, 7,1 aldiz Danimarkan eta 6,6 bider Espainian. Aberatsenek —biztanleen % 20—, batez beste, 34.830 dolarreko errenta dute eta egoera okerrenean bizi den % 20k, berriz, 5.467 dolarrekoa ●

nez, behartsuen kopurua bikoiztu egin da 1974. urteaz geroztik. Aipatu ditugun munduko pobreei buruzko datuak azaldu ondoren, Annanek garbi utzi zuen pobrezia-aren aurkako ekimen guztien eragozpen handiena Estatu-aren borondate eza dela. Ekonomiak hazten segitzen badu ere, «pobrezia-rik gorantz jarraituko du herrialde aberatsetan nahiz behartsuetan».

LAGUNTZA OFIZIALA OSO URRIA

DA. Annanek 6,6 bilioi pezetatan ezarri zuen herrialde pobreei hezkuntza eta osasuna bezalako oinarritzko zerbitzuak helarazteko beharko litzatekeen diru kopurua. Garapenerako laguntza ofizialaren behar-kada ere kritikatu zuen, azken 50 urteetan izan den murriztena baita. Hegoaldeko herrialdeetatik datozen produktuei merkatua zabaltzea eskatu zien Iparraldeko herrialdeei. Irekiera horren ondorioak nazioarteko elkartasunerako ezezik herrialde industrializatuentzat ere onuragarriak liratekeela adierazi zuen. Halaber, pobrezia-aren aurkako borrokaren alderdi batek emakumearen esparruan inbertitzea ere eskatzen zuela ohartarazi zuen. Emakumearen esparruan eta, bereziki, haien hezkuntzan inbertitzea nazioarteko garapen jasagarri baterako bermea da.

Munduko pobrezia-aren egoera ikusita, izugarria eta lotsagarria da, Nazioarteko Txostenak dioenaren arabera, droga-trafi-koak berak bakarrik 1,5 bilioi dolar mugiaraztea urtean zehar, hau da, munduko merkataritzaren % 8. Txostenak dioenez, drogen lege- kanpoko merkataritza 1995ean, burdin, altzairu edo motordun ibilgailuen merkataritzaren adinakoa izan zen eta gutxi gorabehera mundu guztiko ehun, gas edo petrolio gai- en trukaketaren parera iristen zen ●

■ Ur falta arazo larria bihurtuko da.

■ Ingurumenaren degradazioa eta hiesa

Munduko baliabide berriztagarriak agortzen ari dira. Ingurumenaren degradazioak munduko behartsue- nen bizi bideak arriskuan jarri ditu. Gainera, herrialde pobreenak dira hiesaren izurritea gogorren jasan be- har dutenak. Ondorio horiek ageri dira joan den uztail- ean aurkeztutako Giza Garape- nari buruzko 1999ko Txos- tenean.

Ingurumenaren degra- dazioak gairitu egiten du estatu-gobernuen ahalmena eta arazo honek, «larrialdi isil» honek, arriskuan jarri ditu munduko pobreenak. Txostenaren arabera, ingurumenaren degradazioa eragiten duten arazorik lar- rienetakoak, paperaren eskakizuna —deforestazioa eragiten du honek— eta neu- rrigabeko arrantza dira, horrela baliabide berriztagarriak agorraziz. Gaur egungo arrain kopurua orain dela ez hainbeste urte zegoenaren hiru laurdena da. Zientzia- larien diotenez, munduko tenperaturak gora egingo du, iraunkorki. Itsasoaren maila ere gora egingo du, Bangladesheko lurraldeen % 17 estaliz, Egiptokoaren % 12 eta Maldivak ia oso-osorik. Eskura daitekeen ur kopurua % 60 murriztu da 1970arekiko, eta berdin gertatzen da basoekin. Gertakari hauek guztiek munduko biztanleriaren ekonomia, elikadura eta osasun segurtasuna mehatxatzen dute.

Ingurumenaren degradazioaren ondorio gehienek, hala nola, tenperaturaren aldaketek eta euri-jasek, eragin zuzena izango dute biztanleriarengan. Horren adibide nabarmenak dira 1997 eta 1998ko «El Niño» eta «La Niña» fenomenoak. El Niño-k 22.000 hildako eragin zituen, 118 milioi pertsona kaltetu zituen, bost milioi lagun bizilekuz aldarazi zituen eta mundu mailan 33.000 milioi dolarreko galerak sortu ziren (6 bilioi pezeta inguru). Zientzialari askoren ustez, atmosfera berotzeak ekaitz suntsitzaileak eragiten ditu eta hauek uzta ugari txikitu dituzte. Basoetan sute ikaragarriak zabaldu dira, Indonesian eta Brasil- en gertatutakoak, esaterako.

Bestalde, herrialde pobreek mende honetako izurrite lar- rienari, hiesari, aurre egin behar diote. Hiesa ekonomi maila baxuenekoen artean eta baztertuenen artean —batik bat dro- garen inguruan dabilzanak— hedatzen da errazen. 1998an 33 milioi lagun-ek zuen hiesa eta garapenerako erronka nagusie- netakoa da. Hiesaren ondorioak katastrofikoak izan daitezke.

Hiesaren ondorio diren heriotzek familia eta komunitate- tan sortzen duten nahigabeaz gain, ekonomia eta gizarte- an eragiten duten hondamendia ikaragarria da. Birusa duten- en % 95 herrialde pobreetan bizi da eta horrek eskulanerako biz- tanle kopurua murrizten du, (esate baterako, osasuna, hezkun- tza eta garraioaren arloetan). Gainera, osasun arloko aurre- kontuen zama areagotu egiten du ●

■ Mitch urakanaren ondorioak 1998an Nikaraguan.

FINALAURREKOAK

ZARAUTZEN

azaroaren 28an,
eguerdiko 12:00etan
Aritzbatalde Pilotalekuan

TOLOSAN

abenduaren 5an,
eguerdiko 12:00etan
Beotibar Pilotalekuan

ZUMAIA

AZPEITIA - URRAKI

ZARAUTZ - JAI TXIKI

AZPEITIA LANDETA

ERNIOPE

URNIETA - ANDOAIN

Antolatzaile:

Gipuzkoako
Bertsotale Elkarteak

Babesle nagusia:

 kutxa

Laguntzaile:

 ARGIA

Urrian abiatu zen UEMAk antolatzen duen Kultur Elejira. Abenduaren 31n Usurbilen egingo den jaialdiak emango dio amaiera aurtengo edizioari. Jai honetan euskararen berreskurapenean udalek duten garrantzia aldarrikatu nahi da.

UEMA-REN URTE AMAIERAKO FESTA ETA ALDARRIA

■ Plaza honetan egingo dira UEMAk urte zaharrerako antolatu dituen ekitaldiak.

Aurtengoa laugarren edizioa du UEMAk (Udalerri Euskaldunen Mankomunitatea) antolatzen duen Kultur Elejirak. Kanpaina honek hiru hilabete inguruko iraupena du: urrian hasi zen eta milurtearekin batera amaituko da Usurbilen egingo den festa handi batekin.

Kultur Elejiraren helburuetako bat UEMako kide diren udalerrietako kultur

produkzioa sustatzea da. Izan ere, sendotuta dauden talde edo artistentzat izan ezik, zaila da merkaturatzea. Badira, Kultur Elejirak lau urte hauetan eginiko lanari esker, merkatu horretan leku txiki bat lortu duten artistak.

UEMAko udalerri gehienak 1.000 biztanletik beherakoak dira. Hauetan, baliabide eta esperientzia eskasagatik ez da erraza izaten kultur eskaintza egoki bati

eustea. Horregatik bihurtzen da Kultur Elejiraren helburu herri hauei diru baliabideak eta antolaketaarako laguntza ematea. Gipuzkoako Foru Aldunditik eta Eusko Jaurlaritzatik heldutako dirua herri hauen guztien artean banatzen da.

Kultur Elejira kudeatzen eta antolatzen lantalde bat ari da. Hauek kanpaina martxan jarri aurretik herrietan dagoen kultur ekoizpena aztertzen dute. Aurreko urteetan Kultur Elejiran parte hartu duten talde eta artistekin harremanetan jarri eta egon daitezkeen parte hartzaile berriei hitz egin ondoren, «UEMAko Artisten Gida» kale-ratzen da. 80tik gora dira gida honetan biltzen diren ekitaldi-proposamenak. Gida hau udaletxe ezberdinei banatzen zaie eta hauen esku gelditzen da herrian antolatu nahi dituzten ekitaldien aukeraketa. Auke-

Euskara sailaren babeslea:

Tolosako Udala
euskarazko komunikabideen alde

raketa egin ondoren antolaketa, publizitate, ordainketak... egiteko Kultur Elejirako lantaldea izango dute ondoren.

Lau urte hauetan lortu diren emaitzak ez dira makalak: iazko edizioan 100 ekitalditik gora antolatu ziren UEMako udalerrietan, kanpaina honi esker artista eta talde ugari eman dira ezagutzera eta herrietako eskaintza kulturalak gora egin du nabarmenki.

MILURTEKO AZKEN JAIA. Aurten baina, badu berezitasunik Kultur Elejirak, amaiera berezia izango baitu. Jai handi batek emango dio bukaera hainbeste aipatzen den milurteko honen azken egunean. Festa erraldoi hori Usurbilen ospatuko da. UEMaren web orrian irakur daitekeenez, «jaialdi hau burutzeko aukeratutako herria ez da itsu-itsuan egindako aukera, Usurbilek beste herriek baino bide luzeagoa urratu du euskalgintzan, eta eredu egokia izan daiteke beste askorentzat».

Azken ekitaldi honen helburua UEMak eta Euskal Herriko udalek euskararen berreskurapenean duten garrantzia aldarrikatzea da. Kultur Elejirako lantaldea eta Usurbilgo hainbat talde eta lagun ari da egun osoko jaia izango denaren antolaketa lanetan. Euskararen iragana eta etorkizuna batu nahi dira festa honetan egingo diren ekitaldietan.

Abenduaren 31n, goiz partean hasiko da jaialdia, Usurbilgo herriko plazan eta honen inguruan egingo den Erdi Aro giroko azokarekin. Artisauak, herri kirolak, gaztain-saltzaileak, talogileak, txistulariak, trikitilariak, bertsolariak... topatuko ditu bertara hurbiltzen den orok. Arratsaldean herri kirolak izango dira protagonista nagusia. Bertan Gipuzkoa eta Bizkaiako UEMako bi herriren artean egingo den norgehiagoka ikusi ahal izango da. Antzoki bat ere egongo da eta bertan ipuin-kontalariak, musikariak, kantariak... hartuko dute parte. Ilunabarrean berriz, herriko tabernatan zehar trikitixaz lagundutako bertso-poteoa izango da. Antolatzaileek afari berezi bat egiteko aukera dute egunotan aztergai. Milurte berriari ongi etorria emango dioten gauerdiko kanpai hotsak ere ez dira faltako, noski.

Egun hau alaitzeko behar handirik egongo ez den arren, Imanol Urbieta musikaria eta Andoni Egaña bertsolaria bereziki jai honetarako eginiko abesti bat prestatzen ari dira ●

◆ AMAIA OLANO

Arturoren kaiera

EUSKARAZKO LIBURUAK EHU-N

Euskal Herriko Unibertsitateak hogeitabat liburu argitaratuko ditu euskaraz aurten. Horretarako 45 milioi pezetako aurrekontua du (1,8 milioi libera), aurreko urteetan baino dexente gehiago. EHUko Euskararako errektoreordeak jakinarazi zuen euskarazko argitalpenak gaztelaniazkoak baino garestiagoak direla. Azken urteotako salmenten igoerek eta erakunde publikotako laguntzek ahalbideratzen dute euskarazko liburuak errentagarriagoak izatea. Filosofia, Literatura, Soziologia eta Informatika arloak jorratzen dituzte argitalpen hauek.

PP-REN NEURRIEI ERANTZUN

PPko gobernu taldeek Arabako Diputazioan nahiz Gasteizko Udalean euskararen inguruan planteatutako zenbait ekimenek (Euskara Zerbitzua kentzea eta Haur Eskoletan eredu bakarra proposatzea, besteak beste) kezka sortu dute Arabako euskaltzaleengan. Euskaltzaleen Elkarguneak erantzun baterakoa eman behar dela uste du eta horretarako «ekimen zabala» eskatu die alderdi, elkarte eta sindikatuak.

EUSKALTZAINDIA MADRILEN

Euskaltzaindiako zenbait ordezkari Espainiako Kultura eta Hezkuntza ministro Mariano Raxoi-rekin bildu zen iragan astean Madril. Ministerio horretatik jasotzen duten dirulaguntza «zinez eskertzen» dutela adierazi zuen Jean Haritxelhar euskaltzainburuak, baina «leiala izateko, ezin esango dugu laguntzak erabat asebetetzen gaituenik». Egun hauetan ari da eztabaidatzen Diputatu Kongresuan heldu den urteko aurrekontua.

EZABAKETA EGUNA

Larunbatean Ezabaketa Egunerako deia egin zuen Euskal Herrian Euskarazek. EHEK «bakoitzak norberaren herrian ezabagarri dena ezabatzea eta salagarria dena salatzea» deitu zuen. Erdaraz dauden seinaleak ezabatu ziren, baita «maila sinbolikoan, euskararen zapalkuntzan nola edo hala partaidetza dutenak» ere.

U r r e a

■ Interneteko euskara hutsezko lehen bilatzailea martxan da dagoeneko. Aurki du izena eta Eibar.ORG elkarteak izan da sortu duena. Hau da bere helbidea: <http://www.eibar.org/aurki> da. Aurki bilatzailearen arduradun Luis Fernandezek «Netscape bezalako munstro teknologikoan euskara ere integratu» dutela adierazi du.

I k a t z a

■ Pasa den igandean amaitu da Bilboko 18. Nazioarteko Txotxongilo Jaialdia. Astebetean 23 konpainien 24 lan ikusi ahal izan da hainbat errotan. Helduei zuzendutako emanaldietan ez da ordea bakar bat ere euskaraz eskaini, jaialdiaren arduradunek esan dutenez, ez baita «oraingoz helduentzat panpinen antzerkirik euskaraz egiten».

Datorren hilaren 14an hirugarren urteurrena beteko du «El Periódico de Alava-Arabako Egunkaria» egunkariak. Arabarrek hurbileko gertaerak hobeto ezagutzeko aukera izan dute eta dute Karlismo garaietatik probintzi egunkaririk ezagutu ez duen herrialdean.

«EL PERIODICO DE ALAVA», GASTEIZKO BIGARREN EGUNKARIA

beste— egunkari berri bat bultzatzearen alde bat egin zuten. Baina hau ez da saio bakarra izan Araba aldean. Azken urteetan beste batzuk ere izan dira, eta den-denek huts egin dute. Karlismo garaietara atzera egin behar dugu, probintzi egunkari bat gogora ekartzeko Araban.

EGUNKARI «GLOKALA». «El Periódico de Alava-Arabako Egunkaria» ez da go espainiar prentsako makro talde horietako batean sartua. Nafarroako «Diario de Noticias»ekin kontselari batzuk partekatzen ditu eta bere burujabetasunari eusten saiatzen da, gaur egun zaila bada ere. Hasierako asmo eta norabide gehienak ez dira aldatu eta horrela laburbiltzen ditu Sonia Díaz de Corcuera: «Egunkari 'glokala', hau da, gurea eta guretat baina ingurukoa, bai hurbilekoa, eta bai urrunekoa».

JOSEBA OLALDE

■ Egunkariaren zuzendaritza hartu du Sonia Díaz de Corcuera.

Prentsa munduan jaioberri bat izan genuen Araban, 1996ko abenduaren 14an. «El Periódico de Alava-Arabako Egunkaria»k dezentze hazitako prentsa munduan bere lekua bilatu nahi zuen. Geroztik ia 3 urte joanak dira eta hasiera guztiak zailak badira ere, badirudi honek aurrera darraiela. Egun, etorkizuna sendotze aldera, bazkide diruzarleek nabarmen egin dute proiektu honen alde, eta gerentea eta zuzendaria aldatu berri dituzte, Ricardo Arriano eta Sonia Díaz de Corcuera izendatuz.

Sonia Díaz de Corcuera dioenaren arabera, «Araba zen Estatuan probintzi egunkaririk ez zuen bakarretariko bat». Honi buelta eman nahian, bertako enpresa gizon batzuk —Juanito Zelaia, eta egunkariaren lehendakari Jesus Etxabe, besteak

■ Erredaktore, argazkilari eta kolaboratzaileen artean 50 langile dira.

ahaztu gabe, burujabea, eraikitzailea eta ez suntsitzailea, batzailea, baikorra eta zer askotarikoa».

50ko erredaktore, argazkilari eta kolaboratzaileen taldeari esker, egunero gutxi gorabehera 80 bat orrialde egiten dituzte. Asteburuetan gehigarriak dituzte eta noiz edo noiz gehigarri bereziak. Barruko atalak hauexek dira: Gasteiz, Eskualdeak, Euskadi, Estatua, Mundua, Ekonomia, Gizartea eta Kultura, Iritzia eta Kirola. Egunkari txikia izanik, atal guztiak ez dira sortzen egunkari barruan, eta Estatuko, munduko eta gizarte eta kulturako zenbait berri S.I.P. —Soporte Integral de Prensa— delakotik eskuratzen dituzte. S.I.P.ek menu antzeko bat prestatzen du, eta gisako egunkariak handik hartzen dituzte nahi dituzten albisteak. Inprimategia ez dute berena, eta «Deia» egunkarikoa erekin moldatzen dira. Gutxi gorabehera 3.000 ale saltzen dituzte eguneko, eta Gasteizen bigarren egunkari salduena da. Salmenta hauek eta publizitatetik ateratzen dutena dira beren diru iturri nagusiak.

HIRI ALBISTEAK. Aro berri honetan gauzak ez dira sakonean larregi aldatuko agian, baina beren asmoa da Arabako sektore, eremu, jende, iritzi eta politika, sindikatu, eta kultur talde guztiak berreraikartzea da. Hiri edo herri albisteak dira nagusi, baina ez ohiko ikuspegian, Sonia Díaz

de Corcuerak dioenez: «Hiri edo herri albiste hori benetan herritarrek beraiena sentitzea da helburua, apurtzea horrelako berrietan dagoen 'ofizialtasun' kutsu horrekin; gu bizi garen kalean semaforoa hondatu eta horrek eragozpenak eta arazoak badakarzkigu, horixe da albiste, gu-

□ Gutxi gorabehera 3.000 ale saltzen dituzte egunero eta Gasteizen bigarren egunkari salduena da

retzat». Gainera, orain herri albiste horiek 2-3. orrialdeetan topatzen ditugu, «egunkaria zabaldu eta hortxe egon behar dute-eta». Atal honetan garai batean zituzten kale inkestak berreskuratu dituzte.

Honetaz gain, iritzi edukiak handitu egin dituzte, eta egun Euskal Herriak bizi duen egoera itxaropentsu hau dela eta, igandero-igandero «Son de Paz» delakoa

argitaratzen dute bake prozesuaren inguruan jarduteko lehen aipatutako asmo eraikitzaile, batzaile eta zer askotariko horrekin. Honekin batera «Carta al lector» —zuzendariak astearen gainean egindako laburpen moduko bat— eta «Análisis Político de la Semana» daude. Bestalde, egunkarian lehen zeudenez gain, sinadura berriak sartu dituzte. Honek guztiak maketazioan aldaketa batzuk eragin ditu.

LASTER ORRIALDE BAT

EUSKARAZ. Euskarari dagokionez, Sonia Díaz de Corcuerak azaldu du egunkariaren asmoa epe labur-ertainean euskara sendotzea dela, atal batzuk propio eginez, edota egunero gutxienez orri bat argitaratuz, ezen «gure irakurle potentzialen % 13 euskalduna baita, eta ohiko hizkuntzatzat dauka euskara. Egoera horri aurre egin behar diogu lehenbailehen».

Egunkarian Euskal Herria nola egituratzen duten galdetutakoan, Soniak argitu du aro berri honetan eztabaidatzeko eta erabakitzeko gaia dela, baina orain arte Nafarroa «Euskadi» atalaren barruan sartu izan dutela.

Azkenik, egunkaria politikoki nonbait kokatu behar izanez gero, hauxe litzateke bere kokapena: «Abertzale demokratikoa, baina beti jende eta iritzi guztiei egunkarian leku egiten saiatuz» ●

◆ RUBEN SANCHEZ

■ Gasteizko Postas kalean du egoitza egunkariak. Egunero 3.000 bat ale inprimatzen dituzte «Deia»ren inprimategian.

Euskal Herriko Informatzaile Grafikoen Elkarte

argazki erakusketa

azaroak 6 - 28. Pagoarte.

Pagoalde pol. Ergoien. Oñartzun.

Ostiralean: 16-21h. Larunbata

eta igandetan: 11-14h. 17-21h.

Aste barruan telefonoz ziurtatu:

943 49 14 95 - 49 16 35

DATORREN
ASTEAN

DURANGOKO AZOKA 99

B E R R E Z I A

Jakin behar duzun guztia

- Datu orokorrak • Nobedadeak • Liburuak • Diskoak •
- CD-ROMak • Egutegiak • Jokoak • Aldizkariak •

Abenduaren 5eko ABCI Arkin batera

P A T X I Z U B I Z A R R E T A

“EUSKAL HERRIAN BIZI DAITEKE IDAZLE IZATETIK”

Haur eta gazte literaturak eman duen idazlerik emankorrenetakoa da Patxi Zubizarreta. Gasteiztartu den ordiziar honek sail honetan diren sari garrantzitsuenak irabazi ditu. Ez dio hala ere, elkarrizketa bati uko egiten. Sentibera da oso, lotsati samarra eta berarekin hitz egiteak elkarrizketa baino lagunarteko solasaldia dirudi. Iragana du maite, baina orainean bizi dela ez du ahortzi. Aurrera egiteko ahalegin honetan, Euskal Herria utzi eta Madrila jo du bere lanen itzulpenak bideratzera. Hemengo argitaletxeak gela batekin identifikatzen ditugula dio, eta hangoak berri erraldoiak dira, bere

Bertako argitaletxeetatik Madrilgoetara jauzi egin duzu, zure liburuak gazteleratzeko asmoz. Ur handiak al dira Madrilgoak?

Madrilgoa esperientzia oso inportantea izan da. Ohituta gaude Euskal Herriko argitaletxeak gela batekin identifikatzen baina aldiz, Madrilgo Alfaguarara joaten zara eta ikaragarria da, enpresa erraldoia da. Behin bada ere, esperientzia hori bizi nahi nuen eta hara non liburu batzuen itzulpenen aitzakiarekin hura ezagutzeko parada izan dudana.

■ Zeintzuk dira itzuliko diren zure lan horiek?

Joan den urtean haur eta gazte literatura mailan Euskadi Saria irabazi zuen «Gizon

JOSEBA OLALDE

Hamarrekoa

JOAN MARI IRIGOIEN

«Begirada eta ahots propioak aurkitu arren, bilatzeari utzi ez dion idazle adiskidea»

JOXE ARRATIBEL

«Iragan milurtearen altxorak modu liluragarrian dakartzkigu»

XABIER ETXANIZ

«Haur eta gazte literaturaren duintasuna, maitasun handia estaltzen duten arrazionaltasunez eta kritikotasunez aldarrikatzen dihardu»

MARIASUN LANDA

«Euskal haur eta gazte Literaturako apategia oso liburu ederrez hornitzen ari den maitagarria»

GERARDO MARKULETA

«Abentura askotako bidaide nekaezina eta literatur atsegin handiak eskainiko dizkigun idazlea»

JOKIN MITXELENA

«Dohai handiko marrazkilaria, ipuin askoren magia handiagotzen jakin du»

JUAN KRUIZ IGERABIDE

«Haur eta gazte literaturaren gozotasuna zer den primeran dakien poeta. Literatura ona egiten du»

ANTTON OLARIAGA

«Irakurle fina, txinparta eta ironia handiz liburu eta egunkari asko edertu eta bizitu ditu»

ASUN BALZOLA

«Haur eta gazte literaturako txoribururik argi eta sentikorrenetakoa»

MIKEL VALVERDE

«Lanari ilusio handiz ekin eta ingurukoei lanerako ilusioa pizten dien marrazkilaria trebea»

izandako mutila» Anayan argitaratuko da eta datorren urtean Alfaguaran, «Emakume sugaren misterioa» eta «Jentzi» liburu batean. 2001. urtean, berriz, «Sekretuen liburua» eta honek ere zer pentsatu ematen dit.

■ Zergatik?

Euskal Herrian, nik irailaren bukaerarako orijinal bat ematen badiot argitaletxe bati, Durangorako kalean izango litzateke. Aldiz horrelako argitaletxeren batera eramaten baduzu eta Bernardo Atxaga, Jordi Serra y Fabra edo Gisbert ez bazara urteak itxaron beharko dituzu. Horregatik nioen Madril bisitatzearen garrantzia, zer irizpide erabiltzen zuten jakitea; eta uste dut nahiko errealistak direla.

■ Eta zer dakite euskal literaturaz?

Gutxi. Ez zaie interesatzen. Nahikoa dute dutena irakurtzen, eta gainera interes komertziala besterik ez dute gogoan. Gure kasuan hizkuntzak muga handiak ditu batez ere Espainiako merkatuan, baina itzulpenak bidaltza ere ez pentsa arreta gehiegirik jartzen dutenik.

■ Zertan ematen duzu orain denbora? Ba al duzu eskuartean zerbait?

Flauberten hitzetan, idazleak bere izaerarekin bat egiten duten gaiak bilatu behar ditu, eta adibide gisa Miguel de Cervantes jartzen zuen, bere mamuak biltzen zituen gaia ezin hobeki topatzeko zoria izan baitzuen. Krisia hitza aipatu gabe, esango nuke ni ere gai horren bila ibili naizela azken urteotan eta horrekin batera, estilo eta egitura egokien bila eta orain topatu dudalakoan nago. Esaldi bakoitzaren literaturtasunari baino gehiago, naturaltasuna eta efektu orokorra interesatzen zaizkit. Zerbait modernoagoa egin nahi dut, planteamenduari eta gaiari begira. Nire momentuko kezka hori da.

■ Zer da zure ustez modernoa?

Moderno hitza «Lisboa» pelikula izan-go litzateke edo literaturan, David Truebaren «Cuatro amigos» liburua. Erreferentzia batzuk badituz eta horiek izango lirateke gutxi gorabehera mugarrak. Modernoa,

zer da? Zeozer itxuraz arina, ironia karga handikoa eta era berean giza-harremanak islatuko dituen. Adibidez, Ramon Saizarbitoriaren «Bihotz Bi», hor dagoen harremani buruzko planteamendua oso erakargarria egiten zait, modernoa; Josean Agirrerren «Nobela ahaztua» edo, «Elgeta» liburuan irakur daitezkeen bikote edo harremani buruzko ikuspuntua oso modernoa

da. Hori da nik lortu nahi duen gizartearen erradiografia.

■ Hau da, memoria historikoaren zamarik gabea.

Euskal Herrian bizi gara eta hemen asko kezkatu gara memoria historikoaz, zama hori gabe idatzi nahi dut liburu bat. Oso nobela modernoa idatzi daitekeela uste dut, bai planteamenduz, bai egituraz baita ahotsez ere. Hain zuzen

ere, «Bihotz Bi» liburuko zatirik pisuena Gerra Zibilarena da. «La lengua de las mariposas» oso polita da baina niri pisua egiten zait. Zergatik? Hori esanda dagoelako, «Secretos del Corazón», «Tasio»... Euskal Herrikooi gure buruarekiko koherentzia gehiegi eskatu izan zaigu, memoria historikoa, hizkuntza; bizitza arinago hartu behar dugula uste dut, eta horregatik esaten nuen ironiarena. Liburuko protagonista hemengo bada, izango du, noski, memoria historikoa, baina ez obsesiboki agertu beharrekoa.

■ Idazteko bide hori aurkitu arte, ordea, ezin ezer egin gabe denbora asko egon. Idazle izatetik bizi daiteke?

Momentu honetan bai. Euskal Herrian bizi daiteke idazle izatetik. Egia da, lanbide gehienetan bezala, gogoko ez diren gauza asko egin behar direla, baina merezi du. Noski, askoz ere errazagoa da haurrei eta gazteei idatziz bizitzeari poesiaz bizitzeari baino.

■ Baina hori hemen eta Parisen...

Nik uste kanpora joan behar dugula literaturak mundu osoan dituen arazoak zein diren ezagutzeko. Gure mundua ez da bakarria, kanpoan ere argitaletxe asko dira eta poesiaren gabeziak guztietan antzekoak dira.

■ Zure kasuan, sariek literaturaz bizitzeko aukera eman al dizute?

Nik irabazi nuen lehen saria «Matias

“Zentzu horretan, ez dut Euskadi Sarien epaimahaikoen aukeraketa oso osasungarria ikusten”

“Literatura gizarteko zati txiki eta nimiñoa besterik ez da, nahiz eta idazleontzat unibertso bakarria izan”

Ploff»ekin izan zen, Lizardi saria. Ni orduan irakasle lanetan ari nintzen hemen, Gasteizen, ordezkapenak egiten. Nahiz eta ordezkaria izan eta gauzak beste era batera egin nahi izan, oso gaizki pasatzen nuen ikasleen jarrera oso bestelakoa zelako. Gaixorik nintzen ipuina bidali nuenean eta saria irabazi nuela esan zidatenean, ezin nuen sinetsi, sariaren ondorioz sendatu egin nintzen. Gainera, eta diru sariaz aparte, garai hartan epaimahaian ziren Anjel Lertxundik eta Mariasun Landak nere lana saritzeak horren oker ez nenbilela pentsarazi zidan, norbaiti gustatu zitzaiola, alegia. Egun, sariak, lan askori ezetza esateko aukera ematen didate.

■ **Lizardi sariaz gain haur eta gazte literaturan diren sari garrantzitsuenak irabazi dituzu.**

Ni ez naiz hori ukatzen hasiko, gainera denboraren poderioz, oso eragingarri gertatu zaizkit, bai ekonomikoki bai moralki. Azkenak, esate baterako, «Gizon izandako mutila» datorren urtean «El chico que fue hombre» bihurtzen lagunduko du, eta lehen aipatu dudana bezala, gauza bera orain arte idatziak nituen beste hiruzpalau ipuinekin.

JOSEBA OLALDE

■ «Egun, sariak, lan askori ezetza esateko aukera ematen didate».

Euskadi Literatur Saria irabazteak horrelako aukera paregabeak ematen dizkizu. Hala ere, kritikoa izan behar da sari eta sarituekin. Nik ez dut sari bat irabazi nahi

gero jendeak «telebistan ikusi zaitut» esateko. Nik nahi dudana, «irakurri dudana zure azken liburuz hitzegiten ikusi zaitut telebistan» esatea da eta lanari buruz iritzia

DonostiGas

Zure etxerako, energia natural bat

Gas Pasaia

Euskadi etorbidea s/n
edif. Tenencia de Alcaldia
Tel.: 943 39 57 86

DonostiGas

Churruca, 10
20004 Donostia
Tel.: 943 44 50 90

Gas Hernani

Gudarien Enparantza z/g
20120 Hernani
Tel.: 943 33 09 28

TOLOSA GASA, S.A.

Arostegieta, 13
20400 Tolosa
Tel.: 943 67 53 20

■ **Mielanjel Elustondo**
Editorea

Idazlearen fedea

Orain dela bizpahiru urte «Usoa, hegan etorri zen neskatoa»ren orijinala Erein argitaletxera helarazi zutenako Patxi Zubizarreta ez zen idazle hasi berria. Kurrikuluduna zen ordurako, esaterik baldin badago. Lizardi saria 1992an («Matias Ploff-en erabakiak»), Baporea, hurrengo urtean («48ko uda»), eta Antonio Maria Labaien 1995ean («Eztia eta ozpina»). Eta hala ere, bi orrialde «eskas» haiek ekarri zituenean Erein-en ez genion baietz esan. «*Motzegia da, luzeago beharko genuke, argitaletxean ez dugu liburu sailik zure 'Usoa' horrentzat*». Eta gisako aitzakiak. Baina Patxi ez zuen dudarik. Siberia Treneko Ipuinak saila begiz joa zuen berak. Are gehiago, ordu arte beste inork Erein-en egin ez ziguna egin zuen. «Usoa» osatzen zuten bi orri «eskasak» orrialdez orrialde banatuak zekartzan, sail bereko Mariasun Landaren Alex-en maketazioaren arabera: bi orri, 32

orrialdeko egitasmo batean.

Hainbat jirabuelta eta gero, eta hainbat hilabeteren buruan, Erein-en ontzat hartu genuen Patxiaren egitasmoa. Orduan, beste gogo bat gehiago azaldu zuen Patxi: Asun Balzolarek marrazkiak nahi zituen, eta Erein Asunekin harremanetan jarri baino lehen ere, idazlea hitz eginda zegoen marrazkilariarekin. Eta, horrela, prozesu luuuz baten buruan, «Usoa, hegan etorri zen neskatoa» argitaratu zen. Aurten, hain zuen ere. Liburu bat, ederretan eder, hala testuz nola marrazkiz zein edizioz, sari handietara hautagai, euskara ez beste hizkuntzetan ere irakurgai bikain, eta film bihurturik ere ikusiko duguna.

Argitaletxea bere bidean mugiarazi zuen idazlearen fedea zertan den erakutsi digun produktu kalitatez gainezkakoa da harrezkero ene baitan «Usoa, hegan etorri zen neskatoa» ●

ematea; eta hori oso gutxitan gertatzen da.

■ **Aurten sarien beste muturra ezagutu duzu, epaimahaikoarena. Zein da 1999ko Haur eta Gazte Literaturako Euskadi Sariari buruzko iritzia?**

Gogoko lana izan da, dudarik gabe. Haur eta Gazte Literatura atalean saritu dugun Bernardo Atxagaren lana oso obra polita dela uste dut. Hala ere, epaimahaiaren lana oso zaila dela esan nahi nuke eta tentu handiz aukeratu behar dela. Zentzu horretan, ez dut Euskadi Sarien epaimahikoen aukeraketa oso osasungarria ikusten. Zergatik? Aurtengo epaimahaikoak datorren urtean sari horretara aurkeztu daitezkeelako.

■ **Askotan gainera lana baino gehiago izena saritzen omen da...**

Bere eragintxoak baduela uste dut nik. Adibidez, aurten egile hasi berri bat saritu izan balitz eta egile horren katalogoa egin behar balitz, ez legoke zerekin katalogoa osatu; eta badakizu, katalogoa egiteko diru bat ematen du sariak. Epaimahaiak horren gainetik egon behar du eta egile

JOSEBA OLALDE

hasi berri baten obra zoragarria baldin bada, dudarik gabe horren alde egin behar du. Hala ere, kasu askotan egilearen izenak badu bere eragina. Adibide bat jartzearren: Espainiako haur eta gazte literaturan jendea oso haserre dago Elvira Lindoren «Manolito Gafotas»i eman ziotelako Espainiako Saria. Baina kritika hori ez da inon plazaratzen ez eta plazaratuko, beraz oso marmarrean geratzen den kritika da. Gauza berbera gertatzen da Euskal Herrian ere, literatur kritikak oso marmarrean geratzen dira eta hori literaturaren beraren kalterako besterik ez da.

■ **Gauza bera esan daiteke Andoni Egañaz. Idazle lanetan hasi berria baina euskal kulturaren oso ezaguna, eta Euskadi Saria irabazi...**

Adibide bat jarriko dizut, guk saritu dugun Juan Inazio Igerabideren «Jonas eta hozkailu beldurtia»rena. Askorentzat eskandalagarria izango dela uste dut, batek pentsa baitezake, nobela batek horrelako lan xume batek baino askoz ere ahalegin handiagoa eskatzen duela

■ «Literatur kritikak oso marmarrean geratzen dira».

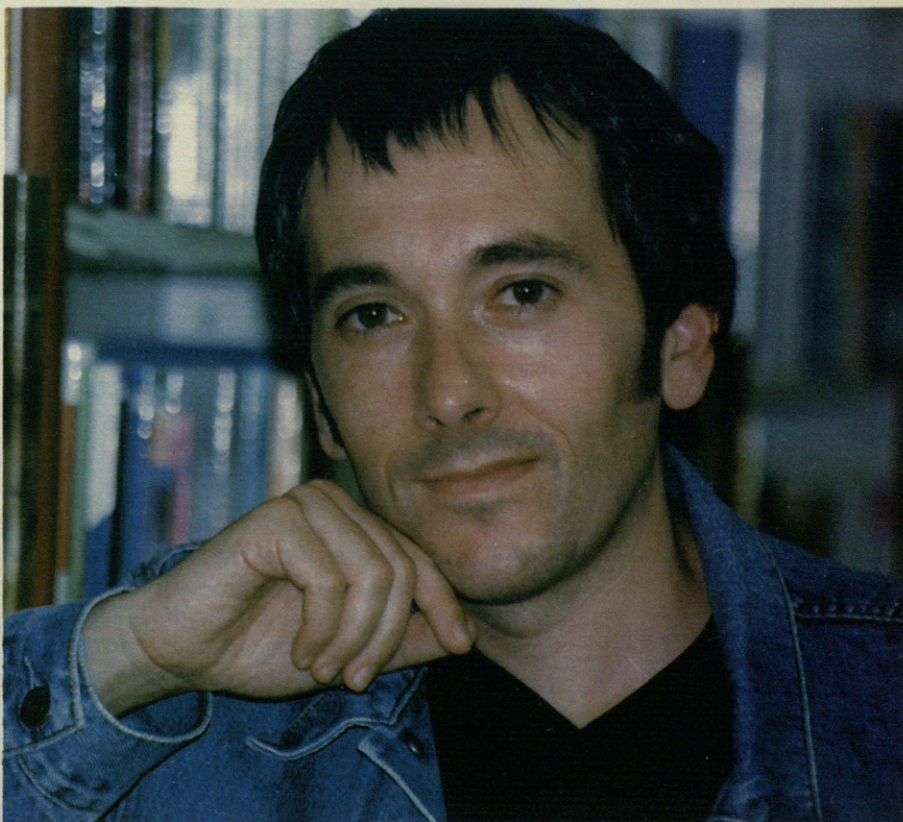

eta nik ulertzen dut gainera. Baina obra hori epaimahaikooi askoz ere borobilagoa iruditu zitzaigun, hobe bere txikitasunean.

Dudarik gabe eragina izan dezakeela pentsatzen dut. Sarien beste aldea da hori, hau da, obra argitaratu bat saritzea egilea nor den jakinez. Idazlea ezaguna izanez gero, karga hori ezin kendurik ibiliko zara. ■ **Euskal Idazleen Elkartearen eskutik, idazleok, eskoletan ibili zarete irakurzaletasuna bultzatu nahian. Zer nolako esperientzia izan duzue?**

Gure esperientzia ona izan da. Arratsalde pasa joaten garelako. Baina irakasle izan naizenez badakit zer zaila den haurrak irakurzaletasunean murgiltzea, oso zaila da. Gainera, ez dago formula majikorik. Lehen premisa irakaslea zalea izatea da eta gero hasten da transmisio lana. Kasu askotan, irakaslea bera ez da irakurzale eta ezinezkoa zaio ideia horiek transmititzea. Baina beno, ez gaitezen horren ezkorrak izan, gizarteko zati txiki eta ñimiño bat besterik ez baita literatura, nahiz eta idazleontzat unibertso bakarra izan ●

■ IKER ESTALA

ZALDI ERO

■ «Askoz errazagoa da gazteei idatziz bizitzea poesiaz bizitzea baino».

Amodiozko gutunen VIII. Berrigara lehiaketa

15 urte baino gehiago badituzu eta amodiozko gutun bat idatzi nahian bazabiltza...
Hauxe da zure aukera!

Bidal ezazu zure gutuna **urtarrilaren 10a baino lehen** helbide honetara:

JARDUN ELKARTEA. Juan Irazabal z/g (Kartzela Zaharra). 20570 BERGARA

Informazio gehiago: 943 76 36 61.

SARIAK

1. saria, 75.000 pezeta
2. saria, 40.000 pezeta
- Bergarar onenaren saria, 25.000 pezeta.

E Z P A

PRINTZA

IDAZLE LIBREAK

Pako Aristi honela mintzo zen «Euskaldunon Egunkaria»n, Jaurlaritzak idazleei emandako Euskadi Sarien inguruan:

«Idazleak dirua eta gizar-tearen ordezkari den gobernuaren aldetik onespena jasotzeko eskubidea baduela onarturik ere, gobernuaren helburua beste bat dela iruditzen zait, sari-ri ematerakoan babes filosofiko bezala funtzionatzaren duten helburuekin zeri-ikusirik ez daukana. Ar-dantza iaz joan zen lenda-biziko aldiz Durangoko azokara. Zergatik ez doa Lehendakaria bere nazioa-ren literatura biltzen duen azoka nagusienera hama-hiru urtetan? (...) bere na-zioaren literatura ez zaio-lako tutik ere inporta. (...) Dio Lehendakariak: gu li-teraturaren jauregi nugu-sietara ez goazenez, ekar ditzagun urtean behin idazle jator batzuk (...). Bi-sita hori sari baten bitartez gauzatzen da (...) nazioak pentsatuko du: hara gure gobernu-a zein neurritarai-no kezkatzen den gure li-teraturaz. (...) Gaurko eje-kutiboan bertan, Mari Kar-men Garmendia salbu, zenbat euskal liburu ira-kurtzen dituzte urtean (...)? Sari-ri ematerakoan han izango den Ibarretxe eta konpainiak ba al dakite euskara erdi-mailako libu-ru bat irakurtzeko adina? (...) Idazleak ajente librea behar du izan, (...) badira zeharkatu ezin dituen mu-gak, berezitasuna galdu nahi ez badu; arrai debeka-tuak».

ITZULPEN SARIKO EPAIMAHAI

EUSKALTZAINDIAK aukeratu ditu jada Es-painiako Itzulpen Sari Nazionaleko arlo ezber-dinetako epaimahaia osatuko duten euskal or-dezkariak: Mari Jose Olaziregi narratiba atalean, Juan San Martin poesian, Patri Urkizu antzer-kian, Juan Kruzs Igerabide haur eta gazte lite-raturan, Lourdes Otaegi saiakeran eta Joserra Garzia itzulpenean.

«MANOLITO GAFOTAS» ANTZERKIAN

ELVIRA Lindok sortutako Manolito Gafotas pertsonaiaren antzezlan hilaren 18an estreina-tu zen Donostiako Victoria Eugenia. Ados Teatro antzerki taldeak taularatu zuen lan hau, Garbi Losadaren agindupean. Koldo Losadak jokatu zuen Manolito Gafotasen rola eta Mila Espigak, Nagore Aranburuk, Jon Ezkurdiak, Itziar Suarez eta Juanlu Escudero lagundu zioten, besteak beste. Pasa den asteburuan Victoria Eugenia es-kainitako emanaldiez gain, lana Barakaldon tau-

■ Manolito Gafotas estreinatu zuen Adosek.

ALBERTO ELOSEGI

laratuko da eta ondoren Espainian zehar egingo du bira 2000ko martxorarte.

BISITALDIA QUEBEC-EN

MARI Karmen Garmendia Kultura sailburua bu-ru zuen Eusko Jaurlaritzako ordezkari-tza Que-bec-en izan zen iragan astean. Kultura eta hiz-kuntza politikako gaiak izan ziren lan-bisitaldia-ren ardatza. Honen ostean, urteetan zehar Quebec eta EAEko hizkuntza politikarako arduradunen artean landu den elkarlan hitzarmena sinatuko da, Bilbon abenduan burutuko den Eremu Urriko Hizkuntzen Nazioarteko VII. Jardunaldien ingu-ruan.

MUSIKA GARAIIKIDEAREN TOPAKETAK

KURAIK, musika garaikidearen sormen eta hedapenerako konpositoreen elkarteak, «Musika Garaikidearen VI. Topaketak» antolatu ditu Bil-

HITZ BITAN

- Asier Aranguren honela mintzatu zen «El Pais»-en: «Herri prentsa heldutasunera iritsi da eta helduen krisian eror daiteke (...) Herri informazioari dagokionez telebisten garaian gaude, eskaintza gero eta garrantzitsuagoa delako eta kablea sartzen ari direlako».
- Kike Diaz de Radak honela zioen «Irutxulo»-n: «Zergatik joaten diren euskaldunak gaztelarazko bertsioak ikustera? Idiosinkrasia kontua da, (...) ez hizkuntzarena».
- Xabier Isasi Balanzategik esanak dira hauek «Euskaldunon Egunkaria»-n: «Etsigarria da

L A K

bon. Azaroan eta abenduan zehar, arte garaiki-deaz eta bereziki musikaz hausnartzera hainbat musikari espezializatu bilduko da Bilbon. Abenduan bi ikastaro izango dira. Bata, Jose Manuel Lopez Lopez konpositoreak emango du, konposaketa garaikideari buruz; eta bestea, Maria Eugenia Luc musikari argentinarrak. Bilbao Arten egingo diren bi kontzertuk emango diete amaiera topaketei.

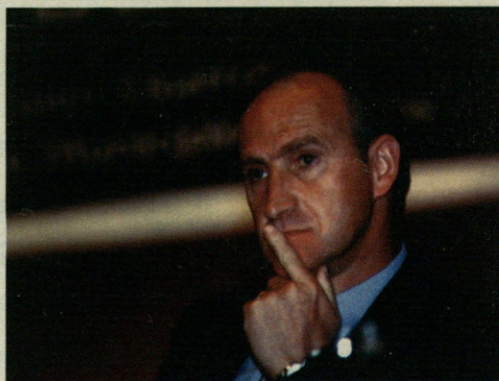
GIPUZKOAKO AURREKONTUAK

GIPUZKOAKO Diputazioak 2000. urterako egin dituen aurrekontuak aurkeztu zituen hilaren 12an Roman Sudupe diputatu nagusiak. Guztira 434.427 milioi pezetakoak dira eta EAJk eta EAK osatzen duten Foru Gobernuak eginikoak dira. Ondoren beste taldeekin negoziatuko dituzte. Proiektuak iazkoak baino % 10eko diru sarrera handiagoa du. Eta helburu nagusia datozen lau

KUTXAREN KULTUR ARETOA

Iragan udaberrian jarri zion Kursaal kudeatzen duen erakundeak 630 milioi pezetako salneurria Kursaalera erakusketa aretoari. Hainbat tira bira izan dira Kursaal Elkartearen eta Kutxa Fundazioaren artean. Kutxaren eskaintza orain arte 500 milioi pezetakoa izan da. Baina hilaren 11n eginiko bilera batean Kutxak bi ordezkari izendatu zituen erakusketa gunea erosteko eta gehienez 630 milioi pezeta kostako litzatekeen tratua egiteko agindua eman. Honela, Kutxak aretoa bere egingo du, eta aldi berean, gune horren kudeaketa erabat autonomia egiteko eskubidea. Negoziazioan, honek eta eraikina erabat amaituta egoteak (oraindik hainbat lan bukatzeaz baitago) garrantzi berezia izango dute.

urteetako zorrari eustea da. Garraio eta Errepide Sailak eta Gizarte Ongizate Sailak izango dute aurrekontuaren kopururik handiena. Kultura, euskara, gazteria eta kirol arloek berriz, 5.545 milioi pezetako dirulaguntza izango dute.

■ Zorrari eustea da aurrekontuen xede nagusia.

■ Vahan Sarkisian

IZENAK

Vahan Sarkisian hizkuntzalari armeniarrek «Txabal (zabal) toponimoaren sustraiak», «Armeniar alfabetoaren sustraiak» eta Jose Mari Satrustegik itzuli duen «El rostro oculto de la muerte» liburuak aurkeztu berri ditu. Liburuek armenieraren eta euskararen arteko lotura jorratzen dute.

Antonio Zabala idazle eta ikerlaria «honoris causa» doktore izendatu zuten Deustuko Unibertsitatean, euskal herri-literaturan egindako lanagatik. Gainera, Zabalak azken 40 urteotan argitaratutako liburuak ikusgai jarri ziren unibertsitatean.

Su ta Gar taldeak seigarren diskoa aurkeztu du. «Homo Sapiens?» izeneko diskoak taldearen hamabi kanta biltzen ditu eta Gor disketxeak kaleratu du. Lan berrian taldeak kritika soziala eta politikoa egin ditu nagusiki.

■ Su ta Gar taldea

Donostiako liburu-denda ezagunera joan eta Ekonomia, Psikologia, Arkitektura (...) apalategietan ez aurkitzea euskaraz idatzitako liburu bakar bat ere. Eta arrazoia ez da (...) euskaraz idatzi ez denik, baizik euskarazkoak 'euskal txokora' bilduta daudela.

● Ramon Saizarbitoria «Administrazio» euskaraz en honakoa esan zuen: «5.000 lagunek merkatu potentzial baten aurrean, zer axola zait gauza arrakastatsu bat idaztea? 1.500 irakurle edo 2.500, zer axola du? Horrek askatasuna ematen dit, eta gazteleraz egin dizkidaten kritiketan hori baloratzen dute: ni ez naizela komertziala» ●

H A R K A I T Z C A N O

Gaztea den arren idazle oparoa dugu mundu onirikoak hain gustuko dituen Harkaitz Cano. New Yorken gertatzen den istorioa etxean idatzi ondoren, New Yorken idatzi du aurten «Pasaia blues», «euskal gaia» delakoari buruzko nobela errealista poliziako berria.

“NORBERAREN OBSESIOAK NAHITAEZ AZALTZEN DIRA”

Nobela beltza da kaleratu berri duzun «Pasaia blues». Pertsonaia galtzaileak, bakar-tiak...

Bai, hasierako helburua zen pixka bat poliziakoa egitea, nahiz eta gero *falso-poliziakoa* ateratu den. Hari poliziakoa aitzakia da azkenean, gero beste gauza batzuk insertatzeko. Badauka arrisku hori. Nobela poliziakoaren oso generozaleei beharbada ez zaie gustatuko, ez baititu ezaugarri guztiak betetzen. Zerbait errealistagoa egin nahi nuen. Lagunek beti esaten zidaten ea aurreko nobela non zegoen kokatuta, pertsonaiak nongoak ziren, ematen baitu amerikanoak direla. Gauza errealista ingurukoa eta hemen kokatua egiteko premisa hartu nuen, eta beste premisa zen iluna izatea, nahiko beltza.

■ **Eta horretarako «euskal gaia» deituriko horixe aukeratu duzu.**

Bai, gainera orain ematen du modan jarri dela. Hainbat gauza ateratzen ari dira gai horri buruz. Bazirudien garai batean inork ez zuela gai hori hartu nahi, eta orain berriz ematen du idazle guztiek eduki behar dutela beren liburua «euskal gaia»-ri buruz.

■ **Zergatik aukeratu duzu zuk?**

Errealismo kontuagatik. Nire irakurketak eta nire asmoak mundu onirikotik errealistago batera joan dira, orain dela hiru edo lau urte Carver irakurtzen hasi nintzenetik. Azken finean egia da: bakoitzak den garaiari buruz eta dagoen denborari buruz

idatzi behar duela. Beti idazten duzu horri buruz, nahiz eta tronpetista beltz bati buruz idatzi. Kasu honetan hemen zuzenki kokatzea erabaki dut.

■ **Cesar-en pertsonaia, Ertzaintzako ikerlaria, fisionomista bakartia, filosofo traza gehien duena da.**

Hori pixka bat erabili nuen bakardadeari buruzko erreflexioak sartzeko. Tipoa erabat bakarrik dago, aislatuta, gainera *voyeur* bat da eta beti bizi da nolabait bestengandik zurrupatuz. Berak ez dauka ezer, ez dauka etxerik. Nobela honetan gehien interesatu izan zaidana pertsonaien eboluzioa izan da, nola pertsonak ez diren iragazkaitzak, nola batak bestean eragiten duen, askotan itxura eman arren ez dagoela

■ **“Niretzako hau da ekuazioa: pesimismoa gehi ironia berdin optimismoa-edo”**

eraginik eta bakoitza bere ideiekin eta bere munduan dagoela.

■ **Pertsonaia bakarti hauei dena hain iluna agertzen zaie... azkenean geratzen zaiena estiloa da, erretzeko modua.**

Bai, nik uste azkenean estilo horrek dezente esan nahi duela. Ez da bakarrik posea, estiloa ez da posea, posea estiloaren azala da, baina estiloa azpian dago. Estiloa sukar horia bezalakoa da: edo badaukazu, edo ez daukazu. Horregatik uste dut pertsonaia hauek estiloa daukatela, baina ez

posea bakarrik, baizik estiloa. Hori eman nahi izan diet behintzat. Zigarroaren inguruko keinu horiek guztiak bere garrantzia daukate, neure buruan behintzat.

■ **Zigarroa estiloaren adierazle garbiena da liburuan, ezta?**

Hori da lagunek eta nire liburua irakurtzen dituztenek asko esaten didaten beste gauza bat, eta zu zeu ere askotan konturatzen zara zeinen erreurrentea zaren elementu batzuei. Nire kasuan izan daiteke kea, zigarroak, telefonoak... azkenean bakoitzak geure fetitxeak edo obsesioak dauzkagu eta nahi edo ez azaldu egiten dira. Poema batzuk dauzkate orain egunen batean poemario baten parte izango direnak, eta poemarioaren izenburua momentuz «Nor baitabil sute eskilaran» da. Hau idatzi nuenean izenburua okurritu zitzaidan besterik gabe, baina gero esan nuen «aiba!, baina nere aurreko poema liburua “Kea behelainopean bezala” zen». Ez da premeditatua, baina gero konturatzen zara dena hari baten barruan dihoala. Idaztearen gauza polita hori da: konturatzea pixkanaka mapa-mundi bat egiten eta betetzen ari zarela: kontinente bat egin gaur, eta beste liburu batean beste bat bete, baina azkenean dena dago marko berdinen barruan.

■ **Asko idazten duzu bada: zutabeak, artikulua, ipuinak, poesia...**

Bai, gehiegi seguraski. Orain gainera irratian nabil egunero. Goizeko hamarretan joaten naiz egunero irakurtzera... edozer gauza, ez dakit, egun horretan ateratzen dena. Hombre, bi era daude hori ikusteko: batzuk esaten dute, horri erretze goiztiarra deitzen zaio ziklismoan, «erreko zara»; baina nik beste alderdia sinisten dut: ofizioarena. Nik behintzat pentsatu nahi dut azkenean arian-arian ikasten dela. Eta egunen batean ondo idazten badut, izango da txapa handia emateari esker. Zuk idatziko duzun hori argitara aterako den presioa edukitzeak torlojuak estutzen

dizkizu. Nik zaborrak idazten baditut irratirako, joan behar dut eta zabor horiek irakurri behar ditut mikrofono aurrean, eta programa egiten dutenak nire inguruan daude. Orduan saiaturiko naiz zaborrik ez egiten. Ni gustura nago, martxa hori momentuz gustua hartu diot.

■ **Olatzek nobelaren une batean zera dio: «Barre egitea eta istorioak kontatzea dun salba gaitzakeen bakarra».**

Bai, oso iluna da, baina momentu batzutan ironia eta umorea ere erabiltzen du.

■ «Idaztearen gauza polita da konturatzea pixkanaka mapa-mundi bat betetzen ari zarela».

MONIKA DEL VALLE

ten euren artean. Niretzako ekuazioa da: pesimismoa gehi ironia berdin optimismoa-edo. Orduan, gauza guztiak hartu behar dira alde horretatik.

■ **Nobela honetan gertatzen den guztia egiaz bestalde dago. Badago errealitate mediatiko jakin bat mundu bi horiei buruz eta zuk kontatu nahi izan duzu horren atzean dagoen mitologia eta mundu ezkutu hori, bai alde batekoa zein bestekoa. Hortik abiatuta, nahiko fantastikoa da kontatzen dena.**

Nik ez dakit nola funtzionatzen duen komando batek, eta beharbada hori ezagutzen duen pertsona batek irakurtzen badu esango du «hau ez da horrela, ez da posible; ezinezkoa da komando bateko kide bat goizeko hamarretan kroasan bila joatea». Egiazkotasunari ez diot garrantzi gehiegirik eman, baizik eta imajinatu dut nola izan daitekeen. Badago Veronica pertsonaia hori ere, bukaeran toke fantasmagorikoa hartzen duena: Cesarren sukarra da, Aingeru Goardakoa, edo zer da? Zati batzuk oso errealistak dira, eta beste batzuk oso fantastikoak izan daitezke. Beti izan dut buruari alde egiten uzteko joera. Hemen, lotzen saiatu naizenean ere, nahi gabe zure kolorea jartzen diozu. Nire lagunek «canokeriak» deitzen diote horri.

■ **«Bi Pasaia daude: txatarra meta**

erraldoiena, eta ispiluaz bestaldeko mundua. Batzuetan ez zen erraza jakitea zeinetan ari zinen bizitzen». Zein da ispiluaren beste aldea?

Mundu faltsu hori, gezurrezkoa edo fantasiosoa, nahi duzun bezala deitu. Gu orain non gaude, ispiluaren alde honetan edo bestean? Lotuta dago ere errealitateak fikzioa gaintitzen duela dioen topikoarekin, egia dena. Nire pertsonaia bat Lupe Vele aktore mexikar bat zen, dena gaizki ateratzen zitzaiona eta heriotza xelebrea eduki zuena; eta New Yorkera bizitzera joan nintzenean behekoaren buzoian «L.

dan: «Cómo se te va la olla». Handik urtebetera Holandan lege bat atera zen esanez «zure gustuko kanpofubolean zure erraustak botatzea nahi baduzu, hau da normatiba». Eta halako hainbat gauza. Ispiluaren bi aldeak askotan harremanetan jartzen dira. Zuk eraikitzen dituzun armiarma sareak dira, azkenean dena fikzioa baita.

■ **Non kokatzen zara zure istorioetan?**

Orain arte hirugarren pertsona sartzen saiatu naiz, apropos, lehenengo nobela autobiografikoa izan ohi dela esaten denez, urruntzeko. Baina pixka bat nekatuta nago eta hurrengo liburua lehenengo pertsonan kontatuko dut. Hurrengoan pertsonaia nagusi bat izango da, eta ni izango naiz. Beti nobela berbera idazten da? Ba bai, mapa-mundia- ren leku batetan edo bestean kokatuko da. Paul Austerrek oso ipuin

polita dauka horri buruz. Bere seme txikia ikusten du margotzen, edo mamarratxoak egiten, eta esaten du: «seguru momentu honetan egiten ari den mamarratxo hori bere bizitzan egingo dituen bidaia guztien eskema dela. Unibertso paralelo txikiak errepikatzen dira, eta bizitza bukaeran bere joan etorrien planoan egingo balu, marrazki biak berdinak izango liriateke». Azkenean mamarratxoak egiten ari gara denbora guztian ●

◆ PERU C. SABAN

■ «Ofizioan sinisten dut; egunen batean ondo idazten badut, txapa handia emateari esker izango da»

Vele» jartzen zuen. Zer da? Idazten ari naizena gertatzen ari zait. «Kea behelainopean bezala» atera zenean ere Donostian kristoren behelainoa izan zen astebetetz. Nik Donostian ez dut beste halako behelainorik ezagutu. Harrigarria. Beste batean bazegoen nire pertsonaia bat testamentuan zera jarri zuena: «Hiltzen naizenean bota nire erraustak kanpofubolean, baina ez bota denak batera, bota kutxaradaz-kutxarada: gure ekipoak gol bat sartzen duenean bota kutxarada bana». Jendeak esaten zi-

Euskal kulturaren ehun urteko kronika

ARANTZAZU 1968: H

Badira jendea ausikika ikustea maite duten letrak, hain da handia duten ospe gosea. Hizkuntza guztiek dutela eurena esan ohi da, horrenbeste gatazken ostean azken batean maitagarri bihurtzen den horietarik. Aitorgarria dute batzuek, hizkuntza akademien soto ilunetan gordean edukitzekoa besteez.

Arantzazun, urriaren hatsarean Euskaltzaindiaren berrogeita hamar urteak direla eta idazkera batuaren oinarritzko arauak eztabaidatzeko bildu diren ehunetik gora hizkuntzalarien artean, bat da alfabeto guztitik beste ororen gainetik nabarmen agertzen dena, meritu handien jabe euskal kazeta guztietan Martin Luther King, Txabi Etxebarrieta eta Meliton Manzanasen hilketen inguruko berri eta gogoetekin etengabeko lehia ari dena.

—*H-rekin ez dezagun indioarena egin*— abisatu du Aita Plazido Mujikak. Eta zerbait badaki hitzen antropologiaz,

■ Antton Olariagak, h-aren auzia gogoan, 1975eko ekainaren 30ean Zeruko ARGIA n eginiko irudia.

gaztelera-euskara hiztegi ikaragarria argitaratu berri baitu oraintsu, Ameriketara urteak eman eta gero.

—*Nik ez nuke h-rik erabiliko, gure aldean emendik laisterrera ez baida h-rekin*

idatziko zeren eta euskera gero eta gutxiago idatziko da Ipar Euskal Herrian; ez gaitezen lotu galtzera dijoan ontziari— ohartarazi du Piarres Lafittek, hotzago menturaz.

H-ak badu arrazoirik pozik egoteko. Aldeko zein kontrako, bereak eta bi jo beharko ditu ahierga zaion baten bat aurkitzeko. Eztabaida belaunaldi arazo bihurtu da. Gazteenentzat, Euskal Herria bere iraganaren berrikusketatik eraiki beharreko proiektu duenentzat, H-a gure tradizio aberatsenetik berriro eskuratu beharreko letra da, euskara modernoren, gizarte berri baten ikurra. Zaharrenentzat, lehenaz gain gauzak gehiago nahasteko baino balio ez duen alferrikako letra xaharra. Nola esan, bortxaz piztu nahi den hildako bat.

—*Gu, behintzat, oso bildur gera, H ta beste arazoetan, gure erri alper onek jaso ezin duan lanen bat eskatuko ote-diguten lau gazte ameslarik*— gaztigatu du Nemesio Etxanizek, txata-txata aireak ahantzi-

■ 1968

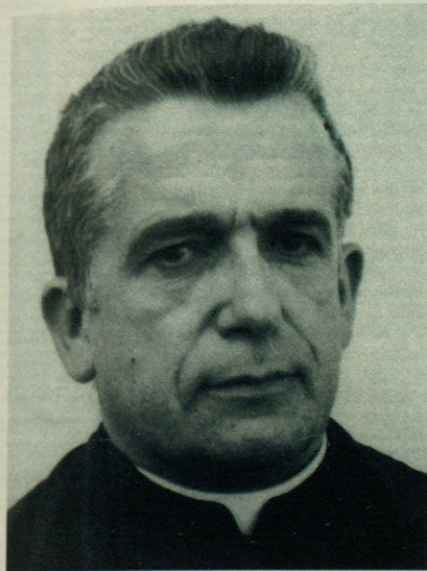
- ✓ Guardia Zibilak Txabi Etxebarrieta etakidea hil zuen tiroka ekainaren 7an Tolosako Bentaundin. Bi hilabeteren buruan Melitón Manzanak polizi inspektorea eta torturatzailerik ezaguna hil zuen ETAK.
- ✓ Abuztuaren 5ean salbuespen-egoera ezarri zen hiru hilabetez Gipuzkoan.
- ✓ Euskaltzaindiaren babesean eta Rikardo Arregiren gidaritzapean, 1965. urteaz geroztik helduak euskaldundu eta alfabetatzeko sortutako euskal eskola eta gau-eskolak erakunde gisa antolatzen hasi ziren. Koordinatze hartatik sortu zen AEK.
- ✓ Gerediaga Elkartek Euskal Idazleen Jardunaldiak antolatu zituen Ermuan.

Besteak beste, Euskal Idazleen Elkartea sortzea erabaki zen bertan.

- ✓ Txillardegiaren «Elsa Scheelen» nobelak Txomin Agirre Saria irabazi zuen.
- ✓ Jon Bilbao «Eusko Bibliographia» Euskal Herriko gaiei buruzko bibliografia plazaratzen hasi zen.
- ✓ Auñamendik «Enciclopedia General Ilustrada del País Vasco»ren lehen liburukia plazaratu zuen.
- ✓ Ikastolako irakasleen ekimenez, Gorka Kultur elkartea sortu zen.
- ✓ Luis Amilibiaren lehen saria irabazi zuen Frantziako Auch-eko Opereta Lehiaketan.
- ✓ Herri-Gogoa argitaldaria Xabier Leteren «Euskal Herri nerea» eta «Lore go-

rrien balada» abestiak biltzen zituen diskoa plazaratu zuen.

- ✓ Eibarko Euskal Kantarien Sarietako taldekako lehiaketa Oskarrik irabazi zuen. Solisten artean Estitzuk eraman zuen lehen saria.
- ✓ Bertsolarien Sari Andia jokatu zen Anoetan. Piensos Onena etxearen eskutik, Xalbador eta Basarrik, puntutan paretu, hirurogeita hamabosna mila pezetara jaso zituzten.
- ✓ Hirurehunetik gora txistulari bildu ziren Gasteizen abenduaren 15ean, Txistulari Egunean.
- ✓ Nestor Basterretxeak eta Fernando Larrukertek «Ama Lur» film dokumentala estreinatu zuten

■ Aita Plazido Mujika: «H-rekin ez dezagun indioarena egin».

rik.

—Beste arrazoirik ez badute ere, gazteek badute gainontzeko guztiak menderatzen dituen arrazoi biologikoa— pentsatu du ahoz goraz Luis Mitxelenak, batzorde

teknikoko buruak.

Hiru egunez luzatu diren ekitaldien ondoren, Salomon erregeren bidea hartu dutela iragarri diote herriari Euskaltzaindiko buruek: «H-aren auzian izan diren iritziak entzun ondoren, erdi-bide bat aukeratu da hasteko; alegia, begi onez ikusiko luke Euskaltzaindiak letra hori bi bokal berdin nahiz desberdinen artean erabiltzen hastea. Honek ez du esan nahi gorago jo nahi dutenen saioak ez direla ongi ikusiak izango».

H-arena ez da hizkuntzalarien arteko borroka soilik. Kanean, haizea, hibaia, harma hasierako adar, antena edo dena delako eta guzti idaztea norberaren burua ETAKoa izatea salatzea da, edo komunista, edo...

Anartean, ausiabantzaren erdian, Gabriel Aresti Segurola H-a duten hitzak batzen dabil. Munduan beste inork baino gehiago maite ditu jende askok beldurrez ez bada gorrotoz kale izkinetan abandonaturik dituen berbak. Berariz, «Harri eta Herri» bataiatu zuen bere bigarren poema liburua, «Euskal Harria» hirugarrena. Immo-

■ Piarres Lafitte: «Nik ez nuke h-rik erabiliko».

bilistak zirikatze aldera, hurrengoak hiru H eramanen dituela iragartzen die adiskideei.

—Ez duzue ikusten?— dio bere bihotz gorritik—. Harriak eta herriak etorkizunari dagozkio ●

◆ IÑIGO ARANBARRI

Gipuzkoako txapelketa

herri-arteko

bertsolari

FINALA

Azpeitian

Izarraitz frontoian

abenduaren 19an

11:30etan

Gipuzkoako txapelketa

herri-arteko

bertsolari

ARGIAren harpidedunen artean 10 sarrera zozketatuko ditugu

Zozketan parte hartzeko ondorengo datuak bete eta postaz bidali abenduaren 5erako:

Harpide-zenbakia: Izen-abizenak:
 Helbidea: Herria: Posta-Kodea:
 Tel.: Data: Sinadura:

Bidali txartel hau honako helbidera: Argia, Harpidetza Saila. Industrialdea 15-20160 Lasarte-Oria

Xabier Amuriza

"Bitxi bilatzailea"

Irailaren 24a. Lehenengo saioa zen. Familia-giroan eta goxo prestatu genuen guztia, Lazkao Txiki hurbil sentitu nahi baikeuen. Berarekin pasa nahi genuen arratsaldea solasean, jolasean, kantuan eta kontuan. Eguraldia beti da garrantzitsua euskaldunontzat, elkarriketa guztien oinarri. Ekintzaren bat antolatzen hasten garenean zeruari begira eta iragarpenak entzuten izaten dugu nahikoa lan. Oraingoan zorteko ginen, goiak ere alde genituen eta eguzki gozotan pozik geunden, gogoz gainezka, irrikitan.

Lazkao mendiko Abalin baserrian, Lazkao Txikiren jaiotetxean, senideek txukun dauzkate gordeta bere sehaska, bere liburuak, bere sariak, bere oroimena... Bere usaina hantxe dago oraindik, Joxe Miel bizirik dago bere txokoan.

Mozorroto gabe, egun batez Lazkao Txiki izatea erabaki zuen Xabier Amurizak eta, urduri samar bada ere, aurrean genuen. Ezagunak, oso ezagunak, lagunak, oso lagunak izanak biak, Joxe Miel eta Xabier. Xabierri begiratu eta Joxe Miel zela zirudien hizketan eta bertsoetan ari zena.

POZIK, alai, urduri eta, batez ere, hunkituta zegoen Xabier: «hainbeste aldiz aipatu zigun sehaska ere ez da imajinaziozkoa! Erreal da! Hementxe dago!».

«Lazkao Txiki, bat-bateko sorgina». Maitagarria, ezaguna, bihurria, txinpartaduna, ezustekoak botatzen zituen, bakarra, berezia, artixta, jenioa! Jenioa zelako hartzen omen du Amurizak sorgintzat Lazkao Txiki. Sorginak erretzen zituzten garaiak joan dira, baina inkisizioak, gaur berriz ezarriko balitz, Joxe Miel erreko zukeen, herriak maite zituenak torturatu eta erretzea baitzuen lege.

Bat-batean han eta bat-batean hemen, errimatuz hizketan oholtzara igo aurretik eta errimatuz kantuan oholatzatik bertatik, bertsoetan aritzen zen beti «gure txikia». Bota zituen milaka eta milaka guztietatik, onak eta txarrak, denetik, ehun bat perla, ehun bat bertso oso-oso on aukeratu eta gozo-gozo kantatu zizkigun Xabierrek. Liburuetatik, grabazioetatik nahiz ahoz-aho, bildu, hautatu eta antologia txukuna aurkeztu zigun.

Bat-bateko bertsoak behin entzun eta haizeak eramaten ditu, horretarakoxe dira, unean, zirkustantzian gozatu eta ondoren ahazteko. Baina badira bat-bateko bertso batzuk perlak direnak. Perlak, haizeak eraman ditzan karga gehiegi izaki, entzule bertsozaleen belarrietan geratzen dira, euli handiak bailiren burrunbaka.

Benetako kalidadea duten bat-bateko perlak jaso, elkarren ondoan jarri eta bitxidenda dotorea aurkeztu digu Xabierrek. Zirkustantziak, non, noiz, norekin... azalduz gidoi txukuna prestatu eta duela 60 urte Ordiziako azokako tratulari bezala jar

gaitezke, duela 50 urte haurdun geratutako gaztearen azalean. Gaien aurkezpena egin eta ofiziotako saioetan kidearen arrazoiak errezi-tatuz eta Joxe Mielenak kantatuz, Xabierrek frogatu digu bere aho-tsak instrumenturik ez duela behar musika egiteko. Gidoiari esker erraza da atera salto egin eta garai hura ondo imajinatzea, denboraz urrun ez badago ere oso desberdina zen garaira joatea.

Joxepa Madariaga
Bertsozalea

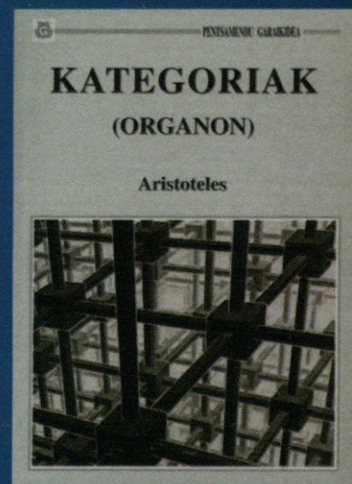
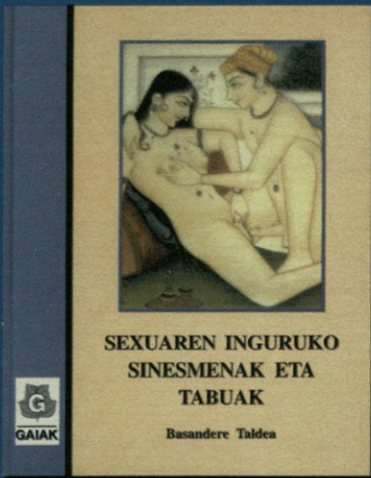
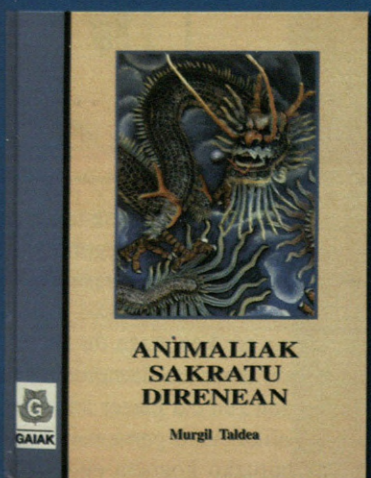
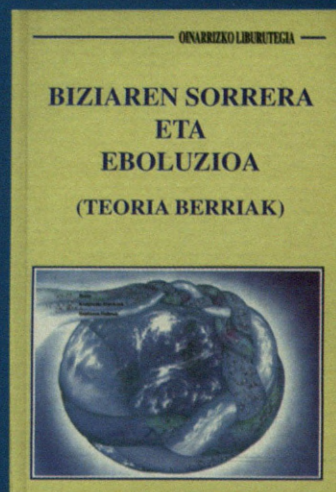
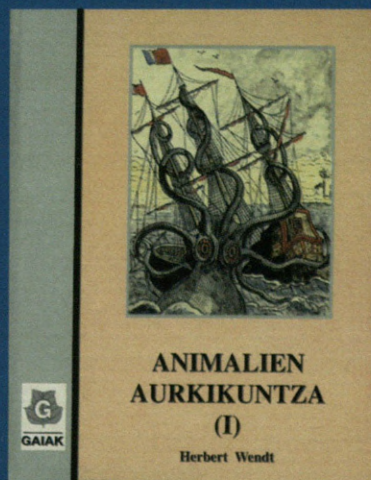
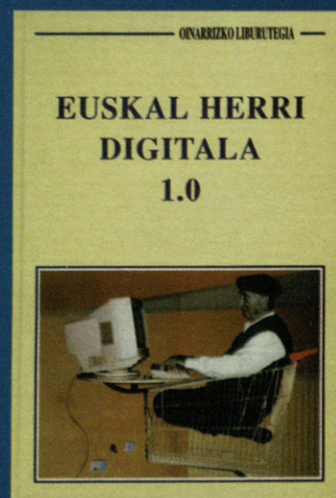
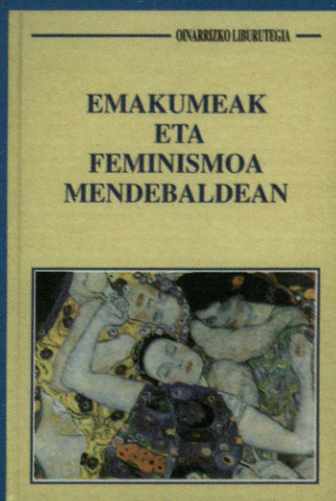
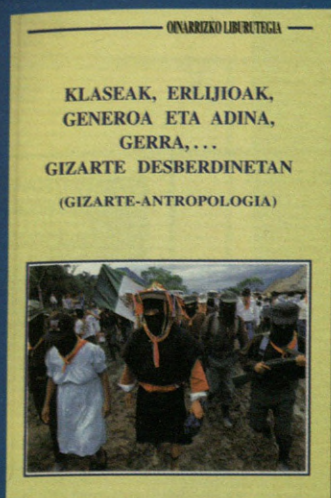
"Bat-bateko bertsoak behin entzun eta haizeak eramaten ditu, horretarakoxe dira, unean, zirkustantzian gozatu eta ondoren ahazteko. Baina badira bat-bateko bertso batzuk perlak direnak. Perlak (...) entzule bertsozaleen belarrietan geratzen dira, euli handiak bailiren burrunbaka"

NEURRIEI eta doinuei dago-kinez, berriz, bitxi bakoitzak badi-tu bereak, luzeagoa, motzagoa, biziagoa, gozoagoa, bihurriagoa, ezagunagoa edo ezezagunagoa: urre gorrizko perla zortziko txikian kantatzen du, turkesa zortziko handian, zafirozkoa hamarreko txikian, diamantezkoa bederatzi puntukoan, zilarrezkoa kopla neurrian...

Lazkao Txikiren txistea, alde barregarria, bazterrera utzi eta bertsoari, bertsoa egiteko era orijinalari heldu dio Amuriza bitxi auke-ratzaileak. Dударik ez bitxien ar-

tean toki oso-oso garrantzitsua betetzen dutela, era batera edo bestera barrea eragiten zuten/duten bertsoek, baina propio be-
raien bila joan gabe, ugariak direnez, nahitanahiez ateratzen direlako. Axkarkeriak, txistek, algarak bere tokia du, bere tokia behar ere behar baitzuen «Lazkao Txiki, bat-bateko sorgina» saioan, baina ez da garrantzitsuena.

Lazkao Txiki berpiztu diguzu Xabier. Guk ondo pasatzea nahi zenuen eta primeran! pasa genuen zurekin eta Joxe Mielekin. Eskerrik asko ●

Durangoko azokan zain gaituzue!!!!

GAIK

ARGITALDARIA

Astia Hartuta

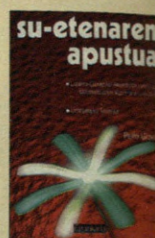
L I B U R U A K

**IRAGANEKO
GARIAETAN***Antonio Garrote*

Desclee de Brouwer
127 orrialde
1.100 pta.

**SU-ETENAREN
APUSTUA***Pello Urzelai*

Egunkaria
244 orrialde
1.500 pta.

Italiako indusketa arkeologiko batzuetan gertatutako heriotz susmagarria argitu nahi izango du Manfredi inspektoreak. Greziako mito zahar bat da liburuaren muinean dagoena. Mito horren arabera suge burua zuen Medusa emakumeak begiratu hutsez gizakiak harri bihurtzen omen zituen. Eta antzerako kasua da liburuan gertatzen den indusketetako istripua. Nola hil zen Carlo arkeologoa? Kasua argitzeko hainbat arrisku eta izaki ezezaguni aurre egin beharko dio inspektoreak. Mito zaharretako munstroek bizirik diraute liburu honetan.

Antonio Garrote bilbotarrak egin ditu testu eta irudiak eta Edurne Azkuek itzuli du euskerara. Sail gorriko alea da, 12 urtez gorakoentzat egokia ●

Lizarra-Garaziko Akordioa sinatzearekin hasi eta Udalbiltzen sorrerarekin isten den urtebeteko ibilbide politikoa honetan. Euskal Herrian aro berri bat markatu duten gertakari politikoak aztertzen ditu eguneroko gisa antolatuta. Kronika, gogoeta, pasadizo eta bizipenak uztartu ditu egileak gertaeren irakurketa atsegin eginaz. Amaierako eranskinak agiri nagusienak biltzen ditu, hala nola Lizarra-Garaziko Akordioa, su-etenaren agiria, Udalbiltza-aren adierazpen politikoa... eta baita agiri eta adierazpenen laburpena ere. Pello Urzelai Geografia eta Historia ikasketak egin ditu eta «Euskaldunon Egunkarian» Politika Saileko erredaktoreburu dihardu ●

**IOANES
LEIZARRAGAREN
ADITZA***Esther Zulaika Ijurko*

Deustuko Unibertsitatea
825 orrialde

**HILTZEN NAUZU
GOXOKI***Begoña del Teso*

Alberdania
75 orrialde
1.000 pta.

Euskal Filologiako irakasle Esther Zulai-karen doktore tesi lana da hau. XVI. mendean Ioanes Leizarragak Testamentu Berria itzultzeko erabili zituen adizki jokatua aztertzen ditu, dagozkien ezaugarri morfosintaktikoak azalduz. Ikerketak bi osagai ditu. Adizkien formazko analisisa batetik, eta bestalde horietako batzuen erabiltzeko modua eta kasu bakoitzean dagokien esanahia. Euskal aditz zaharra aztertu duten ikerlariek, Bonaparte, Dogson, eta Lafonek, besteak beste, azpimarratu dute Leizarragaren aditz sistemaren trinkotasun eta aberastasuna. Baina Zulaikaren lan hau da gai horri buruz egungo irizpideen arabera egin den lehen monografia ●

Film eta ipuinetako munstroak aztertu eta liburu honetan bildu ditu Begoña del Teso zinema kritikariak. Fantasiatzko pertsonaiarik ezagunenek beldurrezko zineman izan duten eragina ere kontatzen du ideiez ziprztindutako testu labur eta literarioan. Umetan haur izutia izan zen eta plazer adina susto ematen zioten pelikuletako pertsonaia beldurgarriek. Hauei buruzko gogoeta egin du, eta behin baino gehiagotan erakusten digu pantailan ageri diren mamuak, maskara misterioitsuak, otso amorratuak edo hiltzaile sadikoak gure irudimen eta nahien morroi direla. Beldurra, oinarritzko sentimentua, gure barruan daramagun zerbait dela, alegia ●

BAT

SEI

119 orrialde

1.000 pta.

Bi ardatz edo gai nagusi ditu 31. ale honek. Batetik 25 urte hauetan euskalgintzak izan duen bila-kaera eta Euskal Kulturaren Batzarreak egindako ekarpenari buruzko iritzi kualifikatuak biltzen ditu. Horrela, EKBren lanaren memoria egiten duen artikulua- ren atzetik bere gogoeta egiten dute Jesus Naberan EKBren sortzaileak, Paulo Agirrebaltzategi batzarreko lehendakari

ohiak, Fernando Muniozguren Euskara Elkartea eta Herri Aldizkariaren Topagune-ko lehendakariak, eta J.M. Odriozola euskara irakasleak. Eta bestetik euska- rak etorkizunera begira dituen erronkak aztertzen dituzte besteren artean Xabier Mendiguren Kontseiluko Idazkari Na- gusiak, eta Jagoba Zulueta Euskal Her- rian Euskaraz taldeko Gipuzkoako ar- duradunak ●

■ **Imanol Esnaola**
«Bat» aldizkariaren
koordinatzailea.

«Soziolinguistika foro bat sortu nahi dugu»

Bat» aldizkaria Euskal Kultura- ren Batzarrak argitaratzen zuen orain arte, eta orain, berriz, SEI taldeak. Nola eman da aldaketa?

EKB desagertu egin den arren, argitalpen batzordeak «Bat» aldizkaria kaleratzen jarraitzeko ardurari eutsi dio. Beraz SEI beste elkarte bat da, EKBekin zerikusirik ez duena. Baina aldizkaria kaleratu den 10 urteetan batzorde hau beti izan da EKBrekiko independentea, eta orain ere autonomia maila hori mantenduko du.

■ Zer da SEI?

Euskal Soziolinguistika Institutua da. Izan ere, soziolinguistika lanak argitaratzeaz gain, soziolinguistikari buruzko eztabaida, ikerketa eta formakuntzarako foro bat sortu nahi dugu, eta horretarako ez da aski aldizkaria argitaratzearekin. Horregatik institutu bat sortu nahi izan dugu, eta oraindik osatu gabe badago ere, horretara bideratu ditugu pausu eta ahaleginak.

■ Zergatik aukeratu duzue EKB ale honetako gai nagusi?

EKBk joan den otsailean erabaki zuen aurtengo urtearekin desagertuko zela. Eta aldizkarian aipamen puztuak eta «ze pena!» negarrak alde batera utzita, batzarre honek 25 urtetan euskararen normalkuntzan egin duen lan handia agertu nahi izan dugu.

■ Durangorako prestatu al duzue ale berezirik edo?

Bai, bi ale argitaratuko ditugu. Bata arrunta, eta baita berezi bat ere. Ale arruntean euskararen neurketak bilduko ditugu. Batetik Frantziako erroldan lehen aldiz egingo da euskararen galdera eta honi buruzko informazioa kaleratuko dugu. Nafarroako azken neurketak, bilakaera eta etorkizuneko arazo eta lanildoak ere aztertuko ditugu, eta baita Euskal Herriko neurketak eta ondorioak ere. Ale berezirako berriz agenda edo indize moduko bat prestatu dugu. Bertan «Bat» aldizkariak 10 urtetan 1 eta 30 aleen artean argitaratutako artikuluen zerrenda edo aurkibidea bilduko da, gaika, egileen arabera eta erreferentzia glotopolitikoaren arabera ordenatuta ●

LENTE PROGRESIBOAK
3 punturen arteko distantziarik erosoena

urruti

tarteko distantzia

hurbil

Edozein distantziatarako ongi ikus dezazun, MULTIOPTICASen intsinbiderik onena dugu. INDO betaurreko progresiboak. Erosoak eta eraginkorrak; ikusmen nekatua ahan- tzen dezazun. Gainera, gure MULTIOPTICAS txartelarekin ordaintza hiru hilabete erosoten egiten ahal izango duzu inolako gaitikargurik gabe. Eta Travel Club puntuak lortu ahal izango dituzu. Deia ezazu 900 34 35 36 telefonora eta informazio gehiago emango dizugu. **INDO** DISTANTZIA GUZTIAK BETAURREKO BAKARRIEN

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOEI AN

Hernani, 4 - DONOSTIA

«ARREBA IZUTU» OPERAZIOA

Thomas Brezina

Desclée de Brouwer

121 orrialde

1.200 pta.

DENBORAN ZEHAR

J.C Irizar

Hilargi

D I S K O A K

mitikoak dira, eta besteren bat berriz, «Atakama» eta «Beautiful» kantu instrumentalak kasu, Juan Carlos Irizarrena berarena.

Hitz eta ahotsik gabe, kantu ezagunen doinuak bakarrik bildu eta hauen bertsio berriak jaso ditu. Orkestra osatzeko saxoa, kitarra akustiko zein elektrikoa, flauta, eskusoinua, trikitixa eta panderoaren laguntzaz baliatu da, eta bere lanetan ohiko denez, pianoa da protagonista. Oso estilo ezberdinetako aireak bildu ditu, hala nola rocka, kalejira, martxa... Baina denei bere ukitua erantsi die.

«Oroimenaren lorratzak» diskoarekin egin zuen bilketa eta moldaketa lanaren ildo beretik doa bigarren lan hau. Diskoarekin batera «Doinuak denboran» liburua kaleratuko du, piano eta gitarraz jotzeko moldatutako partiturek osatua. Diskoaren trazari jarraiki, doinu hauek euskal kanta ezagunei Irizarrek egindako bertsioak izango dira batetik, eta konposatzaile onatiarraren lan originalak bestetik.

Max Muller 10 urteko umeari bizitza aldatuko diote bere lagun berriek. Azken munstroak ezagutu zituenetik bere bizitza aspergarria eta bere ausardia falta alde batera utzi eta zirrarez betetako pasadizoetan murgilduko da. Denek batera hainbat arriskuri egin beharko diete aurre, hauen etsai diren pertsonak munstroak harrapatu eta zirkoan sartzeko irrikitan baitaude.

Thomas Brezina idazle alemaniarrek dagoeneko haurrentzat 80 liburutik gora argitaratu ditu. Honako hau sail laranjako alea da, 8 urtetik gorako irakurleentzat egokia.

Larogeiko hamarkadako kantu klasiakoak hartu eta sinfonia txiki bihurtu ditu disko honetan pianojole eta konposatzaile onatiarrak. «Mort pour la patrie», «Habanera», «Xalbadorren heriotza», «Gaztelugatxe», «Maite, maite, maitia» dira besteak beste bilketa honetan aurkituko ditugunak. Baita jatorriz doinu gogorragoak diren «Sarri-sarri», «Inaki, zer urrun dagoen Kamerun» edo «La chica del batzoki» ere. Hamasei piezek osatzen dute diskoa. Ia denak euskal kantagintzako

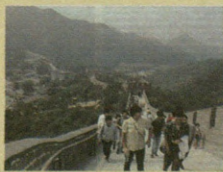
Herri Irratia
RADIO POPULAR
www.herri-irratia.com

URTEETAN EUSKAL HERRIA GURE UHINETAN

BILBO azaroak 25
Rock kontzertua
Ruper Ordorikak zuzeneko diskoa grabatuko du, Bixente Martinez eta Joseba Tapia gonbidatu berezi izango dituelarik.
Kafe Antzokia
22:00

LASARTE azaroak 24
Diaporama emanaldia
Txinatik Mongoliara bidaian topa daitezkeen une berezien bilduma.
Jalgi Kafe Antzokia
22:00

DONOSTIA abenduaren 3a arte
Graffiti erakusketa
Altzako IV. Graffiti lehiaketan sortutako lanak ikusgai
Altzako Auzo Etxea
17:00-20:00

BERA azaroak 26
Kontzertu-ruta
Zirimolan Kultur Taldeak antolatuta, ostiatuz-ostatu doazen kontzertuak. Lisabö hardcore taldea, High fidelity international taldea eta ska zein rocka nahasten dituen Komando Klatzontzilo hendaiaiar kuadrila.
Bidaxka, Pui eta Zizka ostatuak
21:00

SARA azaroak 28
Antzerkia
"Eneko Bizkaia eta Maria Lorca" taularatuko du Errenteriako Ereintza antzerki taldeak. Telesforo Monzonek idatzitako lan honek euskararen defentsa, ekologiarena, maitasunarena... egiten du umore puntu batez.
Omordia
16:00

GORDEXOLA
abenduaren 10a baino lehen
Ipuin lehiaketa
Kultur Etxeak antolatutako XII. sariketa. Gaia libre utzita, jatorriaren eta adinaren arabera banatuko dira mailak. Lanak aurkezteko lekua: Kultur Etxea edo Udaletxea.

ZARAUZ azaroak 28
Bertsosaldia
Gipuzkoako bertsolarien herriarte txapelketa final erdietara iritsi da. Azpeitiko oholtzara igotzeko txartela dago jokoan.
Aritzatalde Pilotalekua
12:00

OIARTZUN azaroak 27 eta 28
Mendi irteera
Girizia mendi elkarateak antolatuturik, Bidarraiko Auñamendi aterpean afaria jarunbat gauzez. Igandean, berriaz, Iparla edo Hirubelakaskoa mendietara ibilaldia. Izenematea, Amazkar tabernan.
Enparantza
16:00

ETXARRI azaroak 25
Hitzaldia
Euskal langile mugimenduari buruzko hitzaldia emango du Carlos Trenorrek, "Euskal Herriko historia" zikloaren barruan.
Udaletxeko artxibategia
20:30

ELORRIO azaroak 27
Blues kontzertua
Montse Pradesabak, "Big Mama" izenez ezagutzen den kantari kataluniarrak, blues munduko emakume garrantzitsuenen abestiak eskainiko ditu.
Arriola Kultur Etxea
23:00

Agendarako deialdiak hogeiei egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioako laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

Onerako edo txarrerako, mende gazi gozo hau ia joan egin zaigu. Horren kariaz, eta baztertze lan itzela eginda, azken ehun urteei buruzko laburpena egin du ETBk, urtearen hondarrean kate bietatik ikusgai izango duguna. Abenduaren 26ean gaztelera eta Urtezaharrean aldiz, euskaraz.

MENDEAREN ISATSEAN HEGAKA

■ Picassoren Gernika, herri zapaldu baten adierazle.

■ 1940ean naziek 40.000 judutar hil zituzten Varsovian.

Gure mendeak aurki esango digu agur. Kamerek osorik irudietan hartu izan duten lehen gizaldia, non atsegina nahiz bihozmina berdinki tartekatu diren. Batetik, askakuntza mediku eta lorpen zientifikoak izan ditu ezaugarri, gure bizi kalitatea nabarmenki hobetuz. Bestetik, XX. mendean triskantza eta eritasunek usu erasan digute, bi Mundu Gerrak, Gerra Zibila eta Hiesia lekuko. Ez da egiteko makala beraz, gure gizaldi osoa ordubetea laburbiltzea. Makina bat gertaera baztertu mamitsuenak hautatzeko. Baina eginbide horretan, zer da garrantzitsua eta zer ez hainbeste? Hor dago koska.

Halaxe, Fermin Ayo, Oscar Epelde, eta Cesar Sabaliak lanari gogo biziz ekin diote, historia aholkulari gisa Alberto Letona dutela. Koordinatzailea Carmen Baroja izan da, eta ekoizleak berriz, Gurutze Lizarralde eta Joserra Plaza. Irudiak lortzeko FOR-TAk (Telebista autonomikoen elkarteak) Reuters agentziari erosi dion artxibo opa-ora erabili dute, orora 40 ordutik gorako

materiala eta 3.800 berri biltzen dituen, baita ETBko artxiboa ere.

Emaizta, ordubete inguruko bi saio dira. Euskarazko laburpenean hiru lagun baino ez dira solastuko Jose Mari Iriondok egin dituen elkarrizketen bidez: Maria Bengoetxea ermuarra, Berastegiko Joxe Azpiroz eta Ramon Labaien tolosarra. Halaber, Iriondok gidari lanak egingo ditu, gai

Atal bakoitza 47 azpiatalez osatua dago, historiako gertaera aipagarrien berri emateko

guztiak ikutuz, aipatu hiru lagunen ikusmolde pertsonaletik baina, irudiak pasadizoen neurriara egokituz.

Gaztelerazkoa berriz, orokorragoa da. Munta handiko jazoeren kontura, elkarrizketatuak beste molde batekoak izango dira, adituak gehiago, gertaeren azterketa egiteari atxikiak. Besteak beste, Garcia Cortazar, Manu Leginetxe, Javier Sadaba eta Nestor Basterretxea historia, politika eta kulturaz mintzatuko dira.

Zazpi atal garrantzitsu bereizi dituzte: historia eta politika, osasuna, zientzia eta teknologia, humanitatea, ekonomia, artea eta ingurugiroa. Atal bakoitza halaber, 47 azpiatalez osatua dago, historiako gertaera aipagarrien berri emateko, hala nola, errusiar iraultza, exodo urbanoa, Errepublikak, garraibideen garapena, penizilina-ren askakuntza, 1929ko «Crack»a, edo ilargian lurrartzea. Ingurugiroaren atalean kasu, baso eta oihanen galeraz ariko dira. Historia eta politikan aldiz, Espainiako Gerra Zibila eta II. Mundu Gerraz.

GERRA GEHIEGI. Errazena XX. mendeko liburu bat hartu eta laburpena egitea zen, «baina ez genuen hori egin nahi, horrek dena baldintzatzen dizulako. Beraz, lantaldea elkartu eta denon artean XX. mendeaz genituen oroitzapenak gogora ekarri genituen. Oroitzen genuen oro bota genuen eta ondoren, gaika sailkatu. 200 bat gertakari atera ziren. Horrela hasi ginen atal eta azpiataletan banatzen» diosku Ferminek. Era berean, ez dute orden kro-

■ Irudian Fidel Castro jenerala eskolameez inguratua 1959an.

■ 1989. urteak Berlingo harresiaren erortzea ekarri zuen.

nologikorik jarraitu, nahiago izan baitute dena gaika sailkatu, zerikusia zuten gaiak kontrastean jartzeko. Laburtzeko ahalmen hori gogorra egin zaie zenbait gairen inguruan; «adibidez, minutu bakar batean, zinemaren historia hastapenetik gaur egun arte laburtu behar izatea, arte izatetik industria bilakatu arteko prozesu hori. Eta ziztu bizian bada ere, euskal zinemaren berri ere eman dugu».

Reuterseko artxiboa behatzen, irudi hunkigarri franko izan dute begien aurrean. «Esaterako, Bigarren Mundu Gerrako irudi asko dago oilopurdia jartzeko modukoa. Hala ere, irudiak bezain zirraragarria jendeak bataila batean parte hartu eta gero azaltzen duena da. Kontuak atera, 3.800 berri bata bestearen atzetik ikusita, dena estatistika bisual hutsa bihurtzen zaizu». Hobekien mantendu diren irudiak, 1963tik gorakoak dira, urte hartan hasi baitziren kolorezko irudiak gordetzen. Jasota dagoen zaharrena oster, 1896koa da, Nico-

las Zaharraren koroatzea egin zenekoa. Titanic-en irudiak, Hindenberg zepelina, errusiar eta Kubako iraultzak edo Hego Amerikako estatu kolpeak ere ez dira falta irudiotan.

Musikari dagokionez, mendean gaindi sortu den doinu ezberdinak izango dira entzungai irudiei kontrastea eman diezaizuten.

“Badakigu historia garaileek idatzia dela; berauek hautatzen dituzte titularrak”

GAIRAILEEN BERTSIOA. Egindako lanaren ondorio gisa, Ferminék garbi dauka «zeharo zaila dela betiko ikuspuntua ez ematea, nahiz eta jakin badakigun historia garaileek idatzia dela; berauek hautatu dituzte titularrak eta aldeko bertsioa, egia oso maiz lurperatuz edo gezurtzat joz. Hori da pena gehien ematen didana. Ideala,

planteamendu alternatibo bat eskaintzea litzateke. Zoritxarrez, egiturak berak eskatzen dizu bertsio ofizialari lotzea. Baina tira, badira beste irtenbideak; Gunter Grass Nobel saridunak «Nire mendea» liburuan egin duena horren adierazgarri da, gizaldi honen kontaketa egin baitu, baina galtzaileen ikuspuntutik begiratuta. Beraz, ez da ezinezkoa; irudien faltan elkarrikizketen bidez oreka genezake hori; jakina, denbora gehiago beharko genuke hori taxuz prestatzeko».

Itxura batean, medikuntzako aurrerapenei esker, XXI. mendean, herrialde garatuetakoz gizaki andana 120 urte bizitzera iritsiko da. Horren arabera, oso litekeena da lerro hauek irakurriko dituen baten bat XXII. mendean lekuko izatea. Guk ez bezala, gerren amaiera eta aberastasunaren egiazko banaketa ikusiko ahal ditu! Tamalez, beldur gara gizakia dela iraganetik ikasten ez duen ugaztun bakarra ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

T x o r i B a t e k E s a n D i g u

■ «ZINE ORO»REN AUDIENTZIA ONA

Azkenaldian, Joseba Apaolazak aurkezten duen «Zine oro» ETB-lek batez beste ematen duen baino audientzia dexente hobea lortzen ari da. Arrazoia ez da bakarrik tiradizoko tituluak eskaintzea. Filma eman aitzin egiten den gitorotze hori filmaketa eta aktoreen nondik norakoak emanez, zinez lagungarria da jendearen ikusmina pizteko ●

■ FILM BIRTUALA BILBOKO GABONETAKO PARKEAN

Bilbon eguberrietan atontzen den jolas parkean berrikuntza mordoska egongo da aurten. Horien artean, irudi birtualeko film bat ikusteko parada izango dute ETBko stand-era hurreratzen direnek. Aldiro, 20 lagun sartzen ahalko dira areto berezi batean. Airetik hartutako irudiak nornahi txunditzeke modukoak omen ●

■ AGUR 2.000 KANTUZ PRESTATZEN ARI DIRA

Ate joka dugun mende berriari diosala egiteko, zenbait euskal kantarik, euskaldun nahiz erdaldunak, bakarka abestuko du. Lehena, betiko kanta bat izango da, eta bigarrena berriz, euren, une oro ganbara orkestra bat lagun dutela. Ekimen hauek duten oihartzuna profitatuz, telebistan emateaz batera, disko bat ere grabatuko da ●

X I B E R O K O B O T Z A

Euskara larriki gainbeheran doan eskualde batean, Mauleko irratiak jo eta su dihardu jendearen sustengua xerkatzen irrati libre hau zutik biziarazteko. Egoitza handiago bat ere behar dute.

FOLKLORE HUTSA EZ GARELAKO

Duela 17 urte sortu zenez geroztok, tokiko berriak eman ditu Botzak, beti ere euskara biziki atxikiz. Ez du haatik, bide samurra ukan, Zuberoako 15.000 bizizaleen artean euskararen transmisioa etenda baitago. «Ama hizkuntza seme alabei helaraztea ez dute behar bat bezala ikusten. Inguru zeharo frantsestuan bizi garela, 'euskaraz ez zara urruti joaten ahal' eta halako zozokeriak maiz entzuten dira. Pastoralak eta maskaradak maite arren, ez dituzte kultur ondarea bezala ikusten, folklore hutsa bezala baizik» azaltzen digu Dani Etxart irrati idazkariak.

Botzako lantaldea lehendakaria, bi idazkari, diruzaina, bost animatzaile, (horietatik biga denbora osoz) eta bi kazetarik osatzen dute; baita 30 bat laguntzaile ere. Egunean hamasei emisio oren dituzte, goizeko sei t' erdietan hasita. Programazioaren % 80 inguru euskaraz izanik, emankizunen artean honako hauek aipa ditzakegu: «Goi bazterrak», «Gure arbasoak», «Azalegi» kultur emankizuna, «Aitzur eta jorra» laborarien emanaldia, «Presoen oihartzuna», «Mintzalekua» eta pilota emanaldiak. «Siadeco»k plazaratu inkestaren arabera, entzulegoa nagusiki, adineko jendea da, 40 urtetik gorakoa, eta gazte gutxi, gehienak kostaldera eta Pauera joanak

■ Egoitza handiago batera joan ahal izateko sos bilketa kanpaina bat abiaraziko dute.

baitira lanera. Dena den, hor dugu «Hazia» elkarteak, gazteria sorlekuan atxikitze lanean diharduena. Herriz herri eta etxez etxe urtero egiten den sos bilketa dute diru iturri nagusi, oso publizitate gutxi sartzen da-eta, «hori ez dugu behar bezainbat garatu». Entzuleen sustengurik gabe beraz, Botzak ez zukeen luze iraunen, «euskarak

ofizialtasuna lortu ezean, tamalez, horrela segi beharko dugu». Halaber, bada proiektu bat egoitzaz aldatzeko Mauleko leku handiago batera, oraingoa txikia geratu baitzaie. «Abenduan sos kanpaina egingen dugu eta Hegoaldera ere joanen gara laguntza eske» ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

BILINTX

MEGADENDA

IGANDE ETA JAIEGUNETAN ZABALIK

Fermin kalbeton, 21 • Tel.: 42 00 80 / 42 02 24 • Faxe: 42 23 63 • 20003 DONOSTIA
 Fermin kalbeton, 30 • Tel: 42 26 96 • 20003 DONOSTIA
 Republica Argentina, 4 • Tel: 62 68 17 • Faxe: 62 68 17 • 20300 IRUN
 Arostegieta, z/g. • Tel: 67 35 33 • Faxe: 67 35 00 • 20400 TOLOSA
 Ibargarai, 12 • Tel: 76 40 50 • Faxe: 76 40 50 • 20570 BERGARA

L A N D A R E A K

Zedroak haizea du lagun. Muturra hausten dio haizeak eta gorantz hazi beharrean zabalera hedatzen da. Bere egurra ere, aski preziatua da.

TXIMISTA ETA HAIZEA

Aurreko ilargi betean aritu nintzaion txeroki baten omenez bataiatutako sekuoia erraldoiaz. Erraldoi honek tximistorratzen forma du, ehun metroko tximistorratza, alajainena! Itxura horrekin tximistak maiz erakartzen ditu eta bere azal lodiaz babesturik lurreraino garraiatzen. Zartada bikaina jaso, baina bere azpiko arerioei sutea uzten die opari. Kontrarioak sutan kiskaltzen diren bitartean, lurrera eroritako bere pinaburuak berotu eta in-tsektu baten hozkadaren laguntzaz bere haziak zabaldu. Arerioak inkisizioan errez, milaka urte bizitzen da, izugarri luzatuz eta sekula ezagutu dugun zuhaitzik handienak emanek. Zuhaitz erraldoiak haziz tximistak

erakartzen ditu eta arerioak erretzeko inkisizioa antola dezake. Baina sekuoiak azala lodi eta egur makala duela ba al daki? Handia, baina zeharo beste muturrekoa

da zedroa. Azala mehea eta egur preziatuenetakoa. Zedroaren laguna ez da tximista, haizea bai, ordea. Haizeak muturra hausten dio eta luze mehe, tantai, mastelero hazi beharrean muturra hautsitako hartan zabalera hazten da. Sustraiak bezalaxe burua ere lurretik urrutira gabe edukitzea atsegin duen zuhaitz horietakoa da. Goiko haizeak kalte egiten dio eta tximistak zer esanik ez... Argi zartadak harrapatzen badio zedroren bat, luzez zapuztu eta konturatzeko hil egingo zaio. Zaputzean, neguko ilbeheran, etxerako egurra behar duenean erabili beza berorrek. Zurik zailduenetakoa eta osasuntsuenetakoa du ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@redestb.es

O S A S U N A

Britainia Handiko ospitaletan, bihotzeko gaitzak jota hildako haurrei bihotzak erauzten zitzaizkiela jakin berri da. Gurasoen baimenik gabe 11.000 bihotz pilatu zituzten laborategietan.

BIHOTZAK ERAUZITA

Eta non, eta ospitaletan gainera! Britainia Handiko ospitaletako laborategiek hildako umeen bihotzak gorde izan dituzte azken berrogei urteotan, 11.000 bihotz. Baina okerrera zera da, hori egiteko alde aurretik ez zietela inolako baimenik eskatu bihotzeko gaitzak jota hildako umeen gurasoei. Albisteak harridura eragin du Erresuma Batuan, jendeak ez baitzuen ospitaletako praktika horren berri.

Bristolgo hirian 200 ume hil ziren 1984tik 1995era bitartean, bihotzeko kirurgiaren zerbitzuan egindako operazioen ondorioz. Eta heriotza horiei buruzko ikerketa publiko bat burutzen ari zirela

jakin da analisiak egiteko ehun-banku bat sortu nahi zutela kirurgialariek. Ikerketari esker jakin zen baita ere, Bristolgo ospitaletan 170 umeren bihotza kontserbatu

zuela. Gurasoek orde, ez zekiten medikuek haurrei bihotzak erauzi zizkietenik gorpuak entregatu aurretik. Ikerketaren ondorioz, ospitaleko bi zirujau kanporatu dituzte portaera profesional eta etikoaren arauak ez betetzeagatik.

Dena den, Robert Anderson, Umeen Bihotzeko Elkartearen presidenteak esan zuen: «Bihotzeko sortzetiko gaixotasunak aztertzen interesatuak dauden guztien izenean diot gutariko inork ez zuela bihotzik erauzi intentzio txarrarekin. Ez genekien baimenik eman ez zitzaigunik. Eta harritzen nau horretan lehenago erreparatu ez izana». Azalpen kaskarrak horratio! ●

◆ JABIER AGIRRE

ARGIaren Harpidedunentzat Zozketa Berezia

Nekazalturismoa eta
landaturismoa
Euskadin

Urriko sarituak:

- Ramon Beraza (Donostia)
- Imanol Lertxundi (Ondarroa)

Zorionak!

Nekazalturismoko baserri-etxe batean
naturarekin egonaldi lasaia izateko aukera paregabea

Argia eta Nekazalturismoaren eskutik

Azaroa eta abenduan zehar 2 pertsonentzako 4 astebukaera zozketatuko ditugu.

Zurriola Hiribidea 1, Kursaal
20002 Donostia

Tel.: 902 13 00 31

Faxa: 943 32 67 00

Posta Elektronikoa: agroturismo@nekatur.net

<http://www.nekatur.net>

BIZKAIA
Durangaldea
Arratia-Nerbioi
Urdaibai
Lea-Artibai
Enkarterriak
Uribe-Kosta

GIPUZKOA
Goierri
Deba
Donostialdea
Urola-Kosta
Tolosaldea
Bidasoa Behea

ARABA
Iparraldeko Haranak / Aramaio
Gorbeialdea
Arabako Lautada
Mendebaleko Haranak
Arabako Mendialdea
Arabako Errioxa

Zozketan parte hartzeko ondorengo datuak bete eta postaz bidaltzea besterik ez duzu:
(Bidaltzen diguzun txartel bakoitzeko zozketarako aukera bat izango duzu)

Harpide-zenbakia: Izen-abizenak: Herria: Posta-Kodea:

Helbidea: Tel.: Data: Sinadura:

Bidali txartel hau honako helbidera: **Argia, Harpidetza Saila. Industrialdea 15-20160 Lasarte-Oria**

Hernio inguruan bizirik dirauten azken artzain txabolak

Gipuzkoan itsasotik 15 kilometrotara 1.076 metrotaraino altzatzen da Hernioko gailurra. Bere inguruan herrixka ugari dugu eta lur hauek larre eta basoen ustiaketa izan dira betidanik, baina gipuzkoarrak mendi honi loturik mantentzen dituen, bertako erromeri eta festa dira. Herniok, baseliza zein artzain txabola artean, trikitiak eta maldak sortarazitako izerdiaren gazitasun alaia oroitarazten digu.

Ibilbidea, Alkizako plazan hasiko dugu. Eraberritze sakonak jasan ondoren herrixka dotore bilakatu da Alkiza. San Martin eliza nabarmenduz plaza ertzean, bailara osoaren ikuskizun paregabea eskaintzen digu.

Plazatik irten eta Anoetako bideari asko jarraitu gabe, baserri artean sartzen den bidea hartuko dugu. Lete —gaur egun nekazal turismo moduan dihardu— baserriak duen armari ederrak txundituko gaitu. Aurreraxeagoko bidegurutzean, eskuinera jarraitu eta Areta baserrira helduko gara. Bere atzealdean bigarren bidegurutzea dago, baina marra zuri-horiak argi eta garbi adierazten digute segi beharreko bidea ezkerrekoa dela.

Altuera hartzeko maldan gora goazela alboetako maldetako landaketa desberdinetaz ohar gaitezke. Kolore desberdintasunaren geometria zehatzak landaketa horiek Altzifre (*Cupressus sempervirens*) eta insignis pinuak (*Pinus radiata*) kolore berde ilunena edo alertze (*Larix decidua*) kolore berde argienak osatuak daudela

■ Euri jasen ondorioz gorostia tantaka ari da, eta alboan orbel artean ibilaldiko pagomotzetako bat.

■ Ez ahaztu San Juango ermita bisitatzea.

adierazten digute.

Belar niminoez osatutako larreekin topatuko gara artzantza burutzen den gune honetan. Kuxin formako oteak eta zuhaitzen bat edo beste ere topatuko dugu. Saroi inguruko hesiaren txarrantxan ile matazak topatuko ditugu, gehienak ardienak, baina besteren bat ere topa genezake; azeri edo azkonarrarenak adibidez. Artzainak hone-lakoren bat ikusten duenean azkar asko jarri ohi du zepo edo lazoa.

Aurrerago jarraitu eta pagadian barneratuko gara. Gaztainadi txikiak tartekatuta daude, baina gutxitan ikusten den haginak (*Taxus baccata*) txundituago utziko gaitu. Toxikoa omen da hagina, bere osotasunean, arzestidaren arilo mamitsu eta gorria izan ezik. Berau txorien elikagai izaten da udazkenean eta zura arkuak egiteko erabiltzen zen bere malgutasuna dela-eta.

Ondoren landaketak igaroko ditugu. Alartzezko basoan onddoak ugari dira, baina alzfrezko landaketen azpibasoa nahiko biluzia gelditzen da eta soilik azikula kapa fin batek estaltzen du lurzorua.

malda zuzen igoaz doan bidezidorra hartu eta Hernioko gurutzerera edo gurutzeetara igotzea eta bestea, zeharka-zeharka aurrera jarraituz Zelatungo txabole-tara heltzea (7 km). Zelatundik ere Herniora igo gaitezke eta hau da biderik ohikoena, baina ondoren Iturriotzera jaisteko asmoa dugunez oraingoan Hernioko bideari jarraituko diogu. Hernioko gailurrean bada hamaika gurutze eta beraz, ez da harritzekoa Ostiral Santu egunea egiten den gurutze bidea oso arrakastatsua izatea. Hau,

Larrauleko bidearekin bat eginez (4 km) aurrera jarraituko dugu. Kilometro bat aurrerago Irumugarrietako harri borobila izango dugu parean eta hemendik bi aukera izango ditugu; bata ezkerraldean

Errezildik Hernioko gailurrera egiten da eta duen maldagatik bakarrik, nahikoa gurutzebide badela esan daiteke. Gailurretik itsasoa ikusten da eta bertatik Donostiako Kontxako bandera ikusi duenik ere bada. Gailurretik jaitsi eta Zelatungo bidean dauden burdinezko uztaietan igarotzeak erreuma eta beste hainbat gaixotasunetik uxatzen gaitu. Bertan saltzen dituzte, irailan zehar, zinta zuri-gorri-berdeak, on-

■ Iturriotzko bentan, jada erabiltzen ez den gurdia.

■ Irumugarrieta: (Albistur, Errezil, Alkiza eta Larraul) eta alboan bidea pagadiak inguratuta.

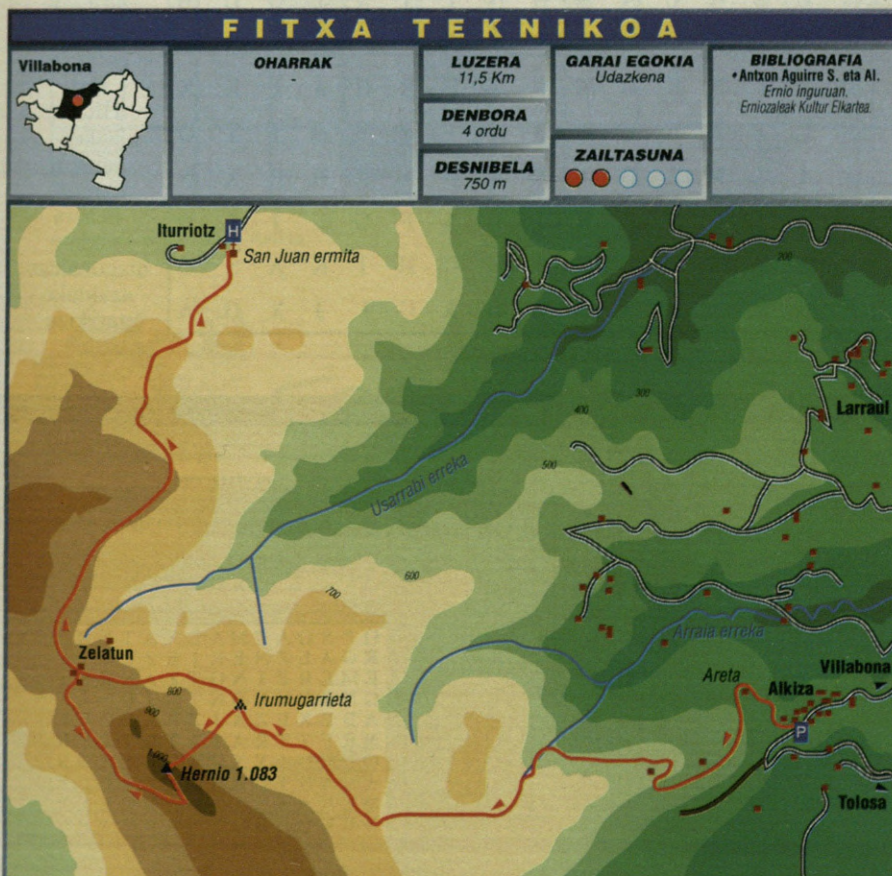
LIERNI ARRIETA

■ **Hesietan ardi, azeri edo azkonar ilea zintzilik aurki daiteke.**

doren urte osoan kotxeari mendizale itxura emango diotenak. Irail osoan zehar izango da erromeria eta festa giroa Zelatunen eta jende ikaragarri hurbildu ohi da inguruetatik.

Zelatundik berriro Alkizara itzuli gaitzke edo aurretiaz Iturriotzen autoa utzi badugu, Iturriotzko San Joan ermitara hur-

bildu gaitzke beste 3,5 kilometro gehiago eginez. Iratzez estalitako sailak eta ardi latxaren larreen artean bizkor ibiliz gero, berehala helduko gara. San Joan ermita Errezilkoa omen da eta Iturriotzko benta berriz Aiakoa. Gaur egun, benta hau itxita dago eta ardi batzuk ustiatzen dituzte artzain baten laguntzaz ●

■ Txabolak: artzainen bizilekuak

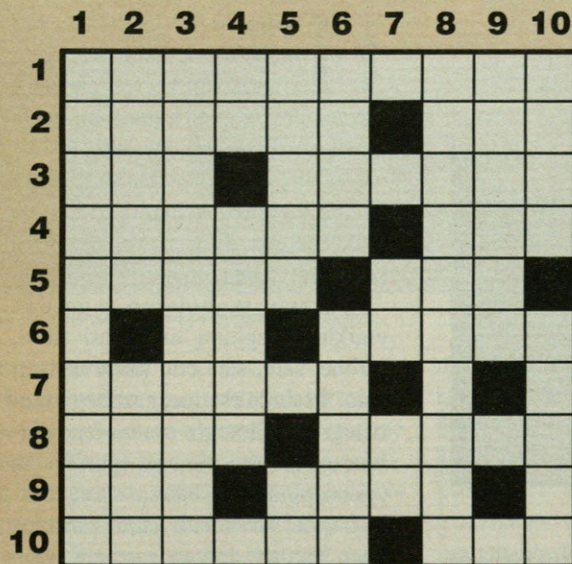
Hernio inguruko borda edo txabolak artzainenak dira. Ugartasun horrek mendiak artzantzarekin duen harremana garbi erakusten badu ere, bertako artzainak ez dira dozena bat baino gehiago izango eta guztiak inguruko herrietatik igotzen dira. Bakoitzak bere larrea du, ez baitago herri ondasunik.

Artzain txabolaren inguruan eraikitako egitura multzoari saroi, sarobe, sare, saia edo saboi deitzen zaio. Txabola estalpe, gatzategi, txerri-tegi eta oilategiz osatua izan daiteke eta eskorta, baratze, egurtegi eta txakurtokiarekin batera sarea osatzen dute. Artaldeak gaua igarotzen duen lekuari deritzo sare eta udan artzaina bizi deneko txabola ere hemen izaten da. Estalpea txabolaren sarrerari deritzo. Bertan gazta egiteko ontziak gordetzen ziren eta suk-aldea ere hor izaten zen. Txabolaren barrualderago lotarako gela egon ohi zen. Hirugarren gela bat gazta egiteko eta gordetzeko erabiltzen zen, gatzategia. Artzainak uda igarotzeko behar zituen elikagaiak gordetzeko edo bertan hazteko beharrezkoak zituen guneak gehitzen zizkion. Dena den, maiaren agertzen diren guneak oilategia eta baratzea dira.

Mendi komunaletan baratzeak izateko baimena eskatu egin behar izaten zuten eta patata, porru eta azak ekoizten zituzten. Txerriren bat iza-tea ere ohikoa zen, berau gizontzeko gazta egitean izaten zuten haborekina, hau da, esnearen gazura erabiltzen zuten. Eskorta, ardiskuna edo jaistokiak harrizko hesi honetan ardiak gauez gordetzen dira eta egunez berauek jaisteko balio du.

Maiatzean, artaldebideak edo al-tzubideak erabiliz mendietara igotzen dira, txaboletan bizitzeko. Inoiz ez dute bide hau ostiralez egingo. Egun horretan Jesukristo hil zutenez, istripuren bat izateko arriskua areagotzen omen da. Neguan —nahiz eta batzuk Santu Guztien Eguna igaro arte itxaroten duten—, ardiak hartu eta jaitsi egiten dira ●

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

- 1.- Zentzuzkoa. 2.- Atseginak. Errepikatuz, izua.
- 3.- Pinu-mota. Aske. 4.- Altua. Infusio-mota. 5.- Izana.
- Nafarroako herria, Itzako zendean. 6.- Röntgen. Atzizki
- femeninoa. Izatasuna duena. 7.- Fruitu lehorra. Kontsonantea.
- Kontsonantea. 8.- Landare-mota. Barre xumea. 9.- Gipuzkoako
- herria. Biba! Tona. 10.- Kakao-arbolaren hazia. Portu.

GOITIK BEHERA

- 1.- Zaldiz tiratutako ibilgailuak. 2.- Hitzak. Ore jangarria.
- 3.- Herrestan ibiltzen direnak. 4.- Titanioa. Neba. Lehenengoa.
- 5.- Burduntzalia. Kontsonantea. Errep., nahi. 6.- Ezeztapena.
- Trebea. 7.- Bostehun. Potasioa. Kontsonante errepikatua.
- Kontsonante errepikatua. 8.- Udan etortzen diren kanpotarrak.
- 9.- Pabiloiak. Bat. Bokala. 10.- 100 m². Oihan nafarra.

Kikeren Umorea

BERRI INTERESGARRIAK

Donosti guztiz kontzentratu ari da Egunkaria irakurtzen:

- Oso berri interesgarriak ekarri behar ditik egunkariak, hik halako arretaz irakurtzeko.

- Aditu ondo Naparra! Izenburu nagusia: "Poliziak etorkin bat akabatu zuen, gelditzeko esan eta ihesari ekin zionean" eta hogeigarren orrian eta letra txikitan: "Sei bankutan azaldutako zantzuen arabera, iruzurra mila milioikoa izan daiteke".

- Garbi zagok Donosti. Poliziak ezin dik aldi berean leku guztietan egon!

ZER DA LAPURTZEA?

Naparra, ixilik eta hausnarketan ari da, lama budistak baino serioago. Bapatean, eta ondorio guztiz original batera heldu izan balitz bezala galdera luzatu dio Donostiri:

- Donosti, ba al dakik zer den lapurtzea?

- (!!!)

- Zerbait aurkitzea... inork galdu baino lehen!

Letra Zopa

B	E	S	A	P	E	A	P	N	E	H	T	J	O	X	U
A	A	Z	A	T	Z	G	L	A	D	L	A	B	R	O	S
N	E	E	H	E	A	K	H	N	I	J	X	T	U	L	M
E	R	A	S	Z	U	J	X	A	G	U	J	A	S	R	U
P	R	E	S	K	U	M	U	T	U	R	R	A	I	E	K
R	U	T	Z	A	U	A	R	A	I	E	Z	O	J	T	O
J	A	X	K	L	D	A	K	B	D	T	E	H	R	X	N
O	S	T	U	K	A	B	I	L	A	F	U	V	J	I	D
Z	E	S	H	Z	E	R	A	H	O	H	I	K	A	S	O
E	B	U	A	X	A	Z	M	L	A	G	L	J	X	O	A

Aurki itzazu letra zopa honetan besoarekin zerikusia duten 8 gorputz-atal. Hitzak ezker-eskuin, goitik-behera edo diagonalean azalduko zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

★	I	★	A	★	I	★	B	★	Z	★	U
T	R	A	M	A	N	K	U	L	U	A	K
★	A	K	A	B	A	I	L	A	★	R	A
I	B	A	R	★	Z	★	A	R	D	A	N
★	I	T	A	L	I	A	R	R	A	K	★
★	B	★	I	★	B	O	S	T	★	O	S
H	E	N	D	A	I	A	★	A	B	★	E
★	S	A	I	L	A	★	I	R	A	N	★
I	T	Z	A	I	N	A	K	★	Z	I	L
★	E	I	★	S	A	B	E	L	K	O	I
B	L	A	D	I	★	A	R	I	A	K	★
★	A	★	I	O	I	★	T	E	R	E	S
I	K	A	R	A	★	D	U	★	I	★	E
★	O	L	A	★	A	D	A	B	A	K	I

Gurutzegrama

Erker-eskuin: 1. Komunikat. 2. Arakatu. Os. 3. Neron. Kito. 4. TIR. Orubea. 5. Anana. Bil. 6. Lazo. Zilik. 7. D. Ona. Li. R. 8. Ira. Lakabe. 9. Ail! Soro. At. 10. Kolore. Aia.

Goitik-behera: 1. Kantaldiak. 2. Oreina. Rio. 3. Marrazoa. L. 4. Uko. Non. So. 5. Nana. Alor. 6. It. R. Z. Are. 7. Kukubiko. 8. A. Ibil. 9. Totela. Bai. 10. Usua. Kreta.

X	O	P	S	O	A	T	M	A	L	X	A	T	E	N	A
P	R	O	A	L	Z	N	E	R	I	E	Z	U	T	I	L
P	E	M	E	R	E	I	N	O	T	Z	A	N	R	E	I
E	G	N	R	U	H	K	D	N	T	A	J	U	N	A	X
N	A	B	E	X	E	Z	A	J	Z	R	X	E	Z	B	E
K	N	R	F	J	T	R	A	I	A	T	R	T	I	K	R
E	O	E	R	O	I	X	S	Z	A	L	A	I	A	O	R
X	A	R	A	S	T	U	A	R	R	E	P	I	P	E	E
A	M	E	N	A	M	J	A	N	O	E	X	P			
J	X	R	K	U	A	B	D	I	X	A	R	P	A	E	N

Hitz Gezidunak

				Emakumez-ko jainko	Saiakera	Kanpo	Deitorrea, auhena	Zortzi eta bat	Betekada
				Nahasleak	Etor hadi	Soilik	Ore jangarri	Kontso. errep.	Auzotegi
				Trebe			Adin batekoa		
				Metalezko ontzi			Atala		
								Ukatzeko	Axola izan
								Oinarritzko edaria	
				Australiako ugaztuna			Europako dirua		
				Setati			Kalkulua		
Itsas arraina	Kanpo	Gor			Katilu txikia				10
Argazkiko herria	Abaltziske-tako auzoa	Begira			Sustatu				Ipar., zulatua
					Infin., bilatu			Duela 24 ordu	
					Gizon izena			Basa-piztiak	
Errep., gorotza		Nafarroa-ko herria				Aita		Zilbor	
Untzi-alboa		Gaixo				Larrua		Mahats-hondar	
					Burdinola		Aska		
					Eusten duena		Urania		
Irrati-entzulea									Röntgen
Pozik									Hodia
					Zamorako autoetan		Zaindu		
					Infin., kendu		Zintzoa		
Interjekzioa		Batek daki!					Listu		Jipoitu
Arnasgora ozen		Kasik					49		
				Liturgia-otoitza				PNV	
				1000				Bokala	
Barazki-mota			Janari-zerrenda			Mende-baldean, elkar			Oxigenoa

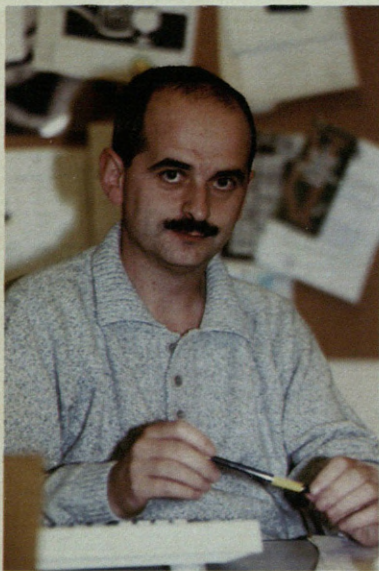
Argazkia: Nafarroako herria

Denborapasak: LUMA • Umorea: KIKE AMONARRIZ • Komikia: MARKO ARMSPACH

ERROBIKO PIRANZAK

PELLO ZUBIRIA

INPUNITATEAK

Inpunitate hitza ez da euskara: ez dut aurkitu Hiztegi Entziklopedikoan. Euskara-gaztelania hiztegi batean zigorgabetasuna ipini dute itzulpen moduan. Eta ez da hori bakarrik. Inpunitatea da duela zortzi urte gezur bat plazan zabaldu, urteek bai gezurra barreiatu zutenei eta bai egiaztat sinetsi zutenei gezur hutsa zela erakutsi, hala ere gezurrak oraindik funtzionatu, eta gezurtiari ezer ez gertatzea.

Merkatu eta konpetentzia den mundu honetan dabilenetako bat seguru dagoenean eskaintzen dituen ideia, proiektu eta salgaiak—dauden beste batzuekin konpetitzean—beren balio edo ezaugarri teknikoengatik bakarrik juzgatuak izango ez direla, eta jokaldia irabazi ondoan agindutakoa bete gabe ere ondorio larriak jasango ez duela dakienean, hori ere inpunitatea da.

Besteren diruak, ahalmenak, indarrak eta inkluso sufrimendua, horiek guztiak xahutu, eta martxan jarritakoak porrot eginda ere promotoareak agintean segitzen duenean, inpunitatean bizi da.

Batek, beltza produzitu ala zuria, esan duena egia suertatu edo gezurra, hitzeman duena bete ala ez, iragarri duena gertatu nahiz ez, saldu duenak funtzionatu edo ez... bat horrek, edozer suertatu izanda ere, manatzen segitzeko segurtasuna duenean, hori inpunitatean bizi da.

KONTROLIK gabe agintzeari dagokio inpunitatea; emaitzen kontrolik gabe agintzeari, zehazkiago. Ziur dago inpunea indarra ematen dioten iturriak (ospea, dirua, posizioa, kargua...) egindako oker eta pettoen emaitzek eta ondorioek ez dizkiotela itxiko. Eta berdin gerta daiteke erakunde handian edo talde txikian.

Ezagutzen ditugun inpunitateak ideia handiz beztituak daude gehienetan. Eztabai-daezinak diren asmo handien gainean erai-kiak. Apez eta sermolariek garantizatuak.

Inpunitateak burrunba handia behar du bere inguruan, eztabaida handiak xehetasun koxkorren bueltan... Eta isiltasun osoa, irmoa, etenik gabea, benetako hiruzpalau gai funtsezkoen gainean.

Idea handi baten mesedetan lanean txintxo ari diren morroien isiltasuna, batetik. Beti dago aitzakiaren bat kontsolatzeko; edo isil-

tasuna heldutasun eta erresponstabilitate ariketa bihurtzen duen helburu garrantzitsuren bat. Konplizeen isiltasuna ere inportantea da. Klabea. Eta beste aldetik, okerra ikusi baina «uf, hau mundu petrala» esanda beste aldera erreparatu nahiago duten lekuko interesatuen isiltasuna. Aitortu gabeko beldurrak estali nahiko lituzketenen mututasuna.

Bitartean, zarataren erdian, isilik, borondate oneko jendeen oharkabean, inpuneak bere negozioa egingo dizu. Hola omen zen aita Balentinek kontatzen zituen garaietan, hola ikusi genuen gero, eta hola dakusagu gaur.

HARROTU egiten da inpunitatean bizi dena. Lotsa galduko dizu beretik jokatzeko ari ez dela seguru dagoen inpuneak. Puztu egin da. Beldurra galdu du: aspaldi ezer gertatu ez zaionez, sekula gertatuko ez zaiolakoan.

Usteldu egiten da norbera inpunitatean jardunez. Ingurua usteltzen du. Ustelkeria da inpunitatearen marka ikusten nekeza.

Errukia ere (izan badu) ahaztua du inpuneak. Gaixo eroriak! Ai, bulegotik behatzez seinalatutako gizajoak! Gizatasunak ihes egin dio beldurrarekin batera.

Gauzen neurria zein den galtzera iritsi daiteke inpunitatean bizi dena bere dejenerazioan. Errukirik ezatik ahularekiko sadismo-ra. Harrokeriatik mozkorrera. Hainbeste puztu beharrez, erotzera. Beldurra galtzearen poderioz itsutzera.

INPUNITATE giroak esplikatzeko munduko egitura politiko, sozial eta kulturalan ikus daitekeen hainbat bizio; eta horien kontra borrokatu behar du lotsa duen edozein herritarrek.

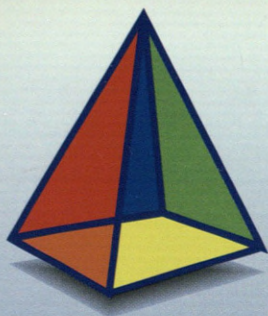
Baina historiak kondenatuta gintuen zuloatik burua jaso nahian gabiltzanean, Euskal Herriko egitura politiko, sozial eta kulturalen, inpunitate giroa hilgarria gerta daiteke.

Inpunitatea injustoa da. Gizartearekiko. Inguruarekiko. Herriarekiko. Pertsonekiko. Inmoral da.

Baina frenu ere badira inpunitateak aurreapenerako. Euskal Herria bezalako herri txiki batentzako, hipoteka. Proiektua inefikazian hondoratuko dizute. Egitura ahuldu. Ideia handia antzutu egingo dizute.

Gezur, beldur eta isiltasunez ondo babes-turik gizontzen dira kantzerak ●

“Inpunitatea da duela zortzi urte gezur bat plazan zabaldu, urteek bai gezurra barreiatu zutenei eta bai egiaztat sinetsi zutenei gezur hutsa zela erakutsi, hala ere gezurrak oraindik funtzionatu, eta gezurtiari ezer ez gertatzea. (...) Harrotu egiten da inpunitatean bizi dena. Lotsa galduko dizu beretik jokatzeko ari ez dela seguru dagoen inpuneak. Puztu egin da”

GURE MENDEA

XX. MENDEKO EUSKAL HERRIA LIBURU+CD-ROM ETA MAHAI JOKOAN

FAMILIA ETA LAGUNARTERAKO EUSKAL "TRIVIAL"A

SEI GAIEI DAGOZKIEN KOLOREAK ESKURATU BEHAR DITUZU!

- 1.500 galdera-erantzun
- 14 urtetik gorakoentzat
- 2-8 jokalar
- Geografia, kirola, historia, artea, hizkuntza...

ERNE GALDERA GAIZTOEKIN,
ZIRIEKIN ETA TRANPEKIN!

Inbertsio
eder bat!

XX.MENDEKO EUSKAL KULTURA Liburu+CD-ROMean

LIBURUA

- Ehun kronika
- Urtez urteko kronologia erreferentziala
- Ehun argazki.

CD-ROMa

- Ehun kronika
- Urtez urteko kronologia osatua
- Hemeroteka: iritzi artikuluak, elkarrizketak, publizitate-iragarkiak
- Pertsonaia esanguratsuak
- Argazki ugari

ARGIA^{ren}
eskutik

ARGIAⁿ salgai • Tel.: 943 37 15 45 • denda@argia.com

euskaraz aritzeko

berria jaio da

GARA egunkariak, AEKren laguntzari esker, gehigarri berezia kaleratu du. Elkarlan horren emaitzak **“AEK GARA”** du izena eta astelehenero-astelehenero duzue eskuartean, egunkariaren erdiko orrialdeetan.

Bere helburua, bistakoa denez, helduen **alfabetatze eta euskalduntzeari laguntzea** da.

Modu horretan, euskaltegietan euskara ikasten ari diren lagunei ez ezik, gainerako irakurleei ere zuzendurik dago gehigarria, euskaraz irakurtzeko ohitura har dezaten. Finean, Euskal Herri euskalduna lortzeko bidean lagungarri izan nahi du **“AEK GARA”**k.

Astelehenero
AEK gara

Euskal Herriko Egunkaria
gara

- rekin.